

AKROBATLAR

Üç oyun alanı vardır, çalışma odası, yatak odası ve hol. Aynı zamanda tüm sahnenin arka perdesini oluşturan bir beyaz perde vardır. Film ve slaytlar bu beyaz perdeye o büyüklükte yansıtılmalıdır ki oyuncular ve sahne dekoru perdedeki görüntüleri gözden saklamadan maskeleyebilsin. Başka bir yerde aksiyon olurken yatak odasının tümüyle karanlıkta kalması oyunun temel gerekliliğidir. Bundan sonraki sahne direktifleri için aşağıdaki planı öneriyorum.

Ön kapı sahne arkasının ortasındadır. Çalışma odası sahnenin solunda holün ve ön kapının solundaki tüm alanı kaplar. Yatak odası sahnenin geri kalanını kaplar. Eğer odalar "döner"se, oyun alanını dönüşümlü olarak kullanabilirler.

Daire, Ahlak Felsefesi profesörü GEORGE'a aittir. GEORGE, sahneyi erken bırakan bir zamanların ünlü müzikal güldürü oyuncusu DOROTHY ile evlidir. Dairenin yaşam standardının ahlak felsefesinden çok müzikal güldürüye yatkın olduğu tahmin edilebilir. Özellikle yatak odası caşcaşlı bir biçimde döşenmiştir. Eşyaları arasında uzaktan kumandalı bir televizyon seti, pikap, dik arkalıklı iki şık koltuk, rahat bir koltuk, içinde kırmızı bir balık olan yuvarlak bir akvaryum, köşelerini süsleyen perdeyle örtülebilen dört direkli bir karyola sayılabilir. Zarif, kadınsı ve pahalı bir görünümü vardır. Yatak odasının iki kapısı vardır, birisi soldaki kulise açılır (görünmeyen banyo), ikincisi hole. Bu kapı sabit olmalıdır. İçeriye doğru açılır, öyle ki sonuna kadar açık olduğu zaman bile içi seyirciden gizlenmiştir. Odanın bir de dışarıdaki bir balkon taklidi ya da parmaklıkla korunan kapı gibi uzun bir penceresi vardır. Caddeye tepeden bakar ve gökyüzünü görür çünkü daire büyük ve eski tip ama yeniden dekore edilmiş malikanenin üst katıdır.

Çalışma odası, sahnenin arka duvarına dayanmış bir gündüz yatağı, yatağın üstünde kitaplık rafları, sekreter için bir masa sandalye ve George için daha büyük bir masadan oluşur. Odanın kulis tarafında yüksek bir dolap veya gardırop vardır. Odanın bir yerlerinde bir teypkayıt cihazı, bir metreye yakın çapta bir hedef tahtasıyla birlikte bir yay ve bir ok kılıfı içinde oklar, sekreterin kullanması için bir elektronik daktilo, küçük bir kaplumbağanın içinde yaşayabileceği küçük bir tahta kutu görünür. Hole açılan bir kapı vardır. George'un masası kitap ve kağıtlarla karmakarışıktır.

Ama bu yukarıdakilerin hiçbiri oyunun ilk dakikalarında görünmez çünkü boş bir alan gerekmektedir.

KARAKTERLER

GEORGE, 40-50 yaşları arasındadır ve ondan on-on beş yaş genç ve çok güzel olan DOTTY'yle evlenmesinin inandırıcı görünmesine yetecek kadar çekici bir erkektir.

ARCHIE bir züppedir.

MÜFETTİŞ BONES orta yaşlı ve kılıksız biridir.

CROUCH yaşlı, ufak tefek ve biraz kamburdur.

SEKRETER genç ve çekicidir ama yüzü ifadesizdir. Striptizci olarak görüldüğü ilk sahnede bile suratsızdır.

AKROBATLAR sarı üniforma giymişlerdir — koşu pantolonlu ve atletlidirler. İlk bakışta asker gibi geçseler de, beklenildiği gibi genç ve atletik görümlü değildirler.

BİRİNCİ PERDE

ARCHIE: *(Görünmeden)* Ve şimdi bayanlar ve baylar, Radikal Liberal Parti'nin seçimlerde kazandığı büyük zaferi kutlamak için sizlere çok özlenen, çok sevilen müzikal yıldızı benzersiz, büyüleyici Dorothy Moore'u sunuyorum!

(DOTTY girer. Alkış sesleri.)

DOTTY: Teşekkürler, geldiğiniz için teşekkür ederim. *(Piyaniste)* Teşekkürler, Sam. ("Shine on Harvest Moon"un giriş müziği. Dorothy susar. Giriş tekrarlar.) Nasıl başlıyordu? *(Sahne dışındaki konuklar, şarkı söyler "Parla, parla dolunay".)* (DOTTY şarkı söyler ama hemen yanlış tona geçer.) Sevgilimle sevişmek istiyorum aşkın haziran veya temmuzunda. *(Keser)* Hayır. Yapamıyorum. Üzgünüm. *(ve çıkar).*

(Davul vuruşu.)

Hayal kırıklığı sesleri sevinç çığlıklarına dönüşür.

Karanlıkla karanlık arasındaki bir sarkaç gibi SEKRETER spot ışığına doğru sallanır ve yok olur. O bir kanattan diğerine, bir saniye görünerek, bir saniye yok olarak, bir saniye görünerek, bir saniye yok olarak bir eksen üstünde öne ve arkaya sallanan bir salıncak üstün dedir. Salıncak bir avizeden sallanır.

Alkışlar.

Her görüldüğünde giysilerinden yeni bir parça çıkarmıştır.

Coşkulu alkışlar.

CROUCH yandan girer, partide içki servisi yapan kapıcıdır. Kısa bir beyaz ceket giymiştir ve tek elinde dengelediği yuvarlak bir tepsinin üstünde içkileri taşır.

Görüntüye girmek üzereyken, sesler onu iyi niyetle uyarır.

CROUCH olup bitenin farkında değildir: o her sahnenin önüne döndüğünde SEKRETER onun arkasında görünür ve o her yukarı bakışında sahne boştur.

KONUKLAR'ın sesleri... "Arkana dikkat et!" "Yoldan çekil!"

"Bırak da köpek tavşanı görsün!" CROUCH şaşırmıştır.

Hemen hemen çıplak kalan SEKRETER karanlıkta kalır. Görünmeyen izleyiciler isterik öfke çılgınlıkları atarlar. Onların çılgınlıklarının doruk noktasında CROUCH salıncağın alanına doğru geriler ve çıplak bir bayan tarafından boylu boyunca yere serilir. KARARTMA ve bardakların kırılma sesi. Birden GEORGE ve bir telefon spot ışığıyla aydınlanır.

GEORGE: *(Telefonda)* Polis şefi ya da yetkili biriyle görüşebilir miyim?... Evet, komiserim, huzurun bozulmasıyla ilgili bir şikayette bulunmak istiyorum — ben bunun adsız bir şikayet olmasını yeğliyorum. Ancak adımızı verince mi şikayetleri kabul ediyorsunuz? Peki, peki, benim adım Wittgenstein ve parti yani suç mahali — Ne? Çift V — Wagner'in V'si, İ — id'in i'si — ... hayır ... İD — "İ", domuzun "D"si ... vorg ... vorg ... (GEORGE'da karartma) SES (Archie'nin sesi): "Ve şimdi — bayanlar ve baylar! — İnanılmaz — Radikal! — Liberal!! — AKROBATLAR!!"

(Beyaz ışık. Müzik girişi. Sahnenin iki tarafından dörder AKROBATLAR zıplayarak, takla ve perende atarak girer. Özellikle çok yetenekli bir jimnastik topluluğu olmamalıdır. Ilımlı bir müzik eşliği. Ayır ayrı girişlerinden sonra mütevazı bir gösteriş tablosu oluşturmak için birbirlerine yaklaşırlar.)

DOTTY: *(Girer)* Hiç de inanılmaz falan değiller... Öyleler mi? Ben bundan daha iyi söyleyebilirim. Onların sıçradığından iyi şarkı söyleyebilirim demek istiyorum. *(DOTTY şimdi dağılan tablonun önünde dolanır. Sarı saçları sık bir biçimde toplanmıştır, beyaz giysisinin eteği uzun ve kabarıktır... Harika ve büyüleyici görünür. AKROBATLAR'a çekilebilirsiniz anlamında elini sallar.)* *(Sakin)* Hâlâ çok inanılırsınız. *(Ortalığa)* Bana şaşırtıcı birini bulun!

(GEORGE, elinde kağıtlarla onun ardında görünür.)

GEORGE: Dotty!

(GEORGE parti için giyinmemiştir. Eşofmanın üstünde eski, buruşuk bir smokin ceket, saçları dağınık, yüz ifadesi ve davranışları protestosunu belirtir.

AKROBATLAR azimle devam eder, birbirlerine ters takla, köprü vs. hareketlerinde yardım ederler.)

DOTTY: Bir şikayetim var. Bunların inanılmaz şeyler yapmaları gerekiyordu ama beni şaşırtmadılar bile. En ufak bir şaşkınlık duymadım. Doğrusu, ben yalnızca onların atladığından daha iyi şarkı söylemiyorum, büyük bir olasılıkla onların şarkı söylemelerinden daha yükseğe atlayabilirim de.

GEORGE: Tanrı aşkına. Saat gece yarısı ikiye geçiyor.

(GEORGE, onun koluna dokunmak için ona doğru ilerler. DOTTY, ani bir öfkeyle ona döner.)

DOTTY: Bu lanet partiyi ben veriyorum George!

GEORGE: Ya birisi polise telefon ederse?

DOTTY: Onlar da gelebilirler. *(Piyanoya)* Bana bir do sesi ver. *(GEORGE çıkar.)* *(Bir AKROBAT, sahnenin ortasında ayaktaki pozisyona geçer.)* *(Yine ilımlı)* Bunu yapabilirim. *(İkinci AKROBAT, birinciye katılır.)* Bunu da. *(üçüncü AKROBAT, ilk ikisinin omuzlarına zıplar.)* Bunu yapamam ama fikrimi değiştirmedim, çıkın dışarı. *(Görünmeyen müzisyenlere)* Ayla ilgili olanı söyleyeceğim. Bildiğinizden eminim.

(Doty'nin şarkısıyla ilgili bir not. Müzisyenler onu takip etmeye çalışırlar ama onun bir ay şarkısını diğerinden ayırt etmeyi becerememesi yüzünden vazgeçerler. Müzik sürekli değişir ama DOTTY her seferinde onları yarı yolda bırakır.)

(Şarkı söyler)

Parla, parla gümüş ay

İç çekerim

Haziran ya da temmuzda

Ne kadar yüce—

ay, yalnızım görüyorsun—

(Son altı sözcük, "Blue Moon"un ["Mavi Ay"] sözleriyle ezgisini tesadüfen kesiştirir.)

İşte oldu, işte oldu!

(Şimdi kendine güven kazanmış olarak şantözünü oynamaya başlar, Azimli AKROBATLAR'ın arasında bir aşağı bir yukarı giderek gezinir sahnede.)

(Şarkı söyler)

Mavi ay

Görüyorsun yalnızım

Hayalsiz kaldı kalbim

Yukarıda Mavi Ayda kalmış

Bir ay parıltısı olmalı.

(Bu andan itibaren hareketleri olaylarla sona erinceye kadar, AKROBATLAR, insandan piramit oluştururlar. Piramit tamamlandığında DOTTY'yi gözlerden saklar.)

(şarkı söyler.)

Beni görüyorsun hazıranda ocakta,

Ay'da ya da temmuzda

(Alaylı)

Akrobatlarım var — sarı giysili, hepsi benim onların!

inanılmaz, ama aslında inanılır, inanılır ve lanet olası —

Ben atla, deyince atlayın!

(Ses tonundan o ana kadar keyifli bir sarhoşluk içinde görünen DOTTY'nin artık aklını kaçırmak üzere olduğu açıkça anlaşılmalıdır. AKROBATLAR'ın ışığının dışında kalan

hemen hemen karanlıktaki pozisyonu nedeniyle biraz sonra olacaklardan onun sorumlu olabileceğine inanmak mümkün olmalıdır: bir silah sesi. BİR AKROBAT, piramitten yere düşer. Bu arada piramit bozulmamış olarak kalır. Müzik durmuştur. Şantöz DOTTY, piramitteki boşluğun içinden geçer. Vurulan AKROBAT onun ayaklarının dibindedir. Adam kıpırdamaya başlar, ölürken DOTTY'nin bacaklarına tutunmaya çalışır. O bedenine sürünmeye çalışırken DOTTY ona şaşkınlıkla bakar. Giysisine kan bulaşmıştır. Onu kollarının altından tutar ve şaşkınlıkla çevresine bakınır. İner gibi.)
Archie...

(Piramit bu birkaç saniye içinde yerçekimine karşı koymuştur. Şimdi yavaş yavaş boş kalan kısma doğru çökerek yuvarlanır, ayrılır, yıkılır ve karanlığa karışarak görünmez olur, yalnızca beyaz ışık kalır. Parti gürültüsü daha yüksek perdeden geri gelir. DOTTY, kollarında AKROBAT'ı tutarak kıpırdamadan kalır.)

ARCHIE (Sesi): ... Sessiz olun lütfen... parti bitti...

BİR SARHOŞ: *(Şarkı söyler)* Artık çekip gitmenin zamanıdır... *(Bu alkış dalgasının fitillenmesine neden olur. Parti gürültüsü yerini sessizliğe bırakır. Işık yalnızca DOTTY ile AKROBAT'ı aydınlatır bir uğursuzluk işareti gibi. Zaman donar. DOTTY hâlâ kıpırdamamıştır. Onun çevresinde yatak odası bir araya gelmiştir. ARCHIE yatak odasında görünür.)*

DOTTY: Archie...

ARCHIE: Ah canım.

DOTTY: Duncan bu.

ARCHIE: Evet — zavallı McFee.

DOTTY: Archie...

ARCHIE: Bunu çok büyötmeye gerek yok. Ölüml elbette her zaman acı bir şey ama alternatifini ölümsüzlük değil.

DOTTY: Archie...

ARCHIE: Onu sabaha kadar gözlerden uzak tut. Ben döneceğim.

DOTTY: Archie...

ARCHIE: Şışış. Saat sekizde döneceğim. (ARCHIE çıkar.)

(Beyaz spot ışığı kalır — şimdi beyaz perdenin üstündedir: fakat özelliğı değışir ve bir gezegenden görüntölenen ayın haritasına dönüşür... bildik çukurlu, engebeli daire. Aynı zamanda TELEVİZYONUN SESİ alçak bir tonda duyulur, o kadar alçaktır ki ne dediğı anlaşılmaz. Resim, ay yüzeyinin yakın görüntüsüne dönüşür. Sabahdır. Ayda olan bir şeyler hakkındaki bir televizyon programını izleriz?. Resim birçok kez değışir — bir astronot, bir roket, bir ay aracı, vs. Yatak odasındaki televizyon açıktır.

DOTTY yatak odasında ayaktadır. Hiç kıpırdamamıştır. Üzerinde kan lekeli parti giysisi vardır, sarı pantolonlu ve atletli bir cesedi tutmaktadır. Cesedi ne yapacağına karar vermeye çalışarak etrafına bakınır.

Çalışma odasında, GEORGE, masada kağıt yığınınna yenilerini ekleyerek çalışır.

Ön kapı açılır. CROUCH ana anahtarı kullanarak girer. Şimdi beyaz ceketi giymemiştir. Kapıcıların giydiğı tipte gri bir iş tulumu vardır üstünde. Biraz topallar. Kendi kendine yavaşça şarkı söyler... "Güzel bir yolculukta... kalbimi yatıştıracağım... güzel bir yolculukta..."

DOTTY onu duymuştur. Uzaktan kumanda aletini kullanarak televizyonun sesini kısar.)

DOTTY:... Archie...!

CROUCH: Ben Crouch, madam.

(CROUCH devam eder ve mutfağa doğru giderek çıkar. DOTTY yatağın üstüne oturur, ceset dizlerinin üstüne yığılır. Televizyona bakar. Sesini açar.)

TV SESİ: Ve böylece aya ulaşan ilk İngiliz olan Kaptan Scott, arızalı uzay kapsülüyle dünyaya dönüş yolunda. Onun zaferi, ayın şekilsiz, çorak yüzeyinden umutsuzca el sallayan Astronot Oates'un giderek uzaklaşan küçücük hayaliyle gölgelenecektir.

(DOTTY kanal değiştirir. Beyaz perdede: Londra sokaklarında büyük bir alay, askeri tonda (bando müziği) ama kutlama amaçlı: beş saniye. DOTTY kanalı değiştirir. Reklamlar: Üç saniye. DOTTY kanalı değiştirir. Tekrar ay programı.)

— kraterdeki hasarın, roketlerin havalanması için gereken hamlenin zayıflamasına neden olduğunun anlaşılmasını takip eden olayları milyonlarca izleyici seyretti. İki astronotun merdivenin dibindeki kavgası, Oates'un üstünün onu yere fırlatmasıyla sona erdi... Kaptan Scott merdiveni çekip kapağı kapatırken, "Ben şimdi gidiyorum. Bir süre dönmeceğim." dedikten sonra radyo bağlantısını kesti.

(DOTTY kanalı değiştirir. Alay beyaz perdede. Askeri müzik. Cesede can sıkıntısıyla umutsuzca bakar. Giysisinin üstündeki kanı fark eder. Giysiyi çıkarır. CROUCH mutfaktan girer, bir kutu dolusu çöp ve boş şampanya bardağını taşır. DOTTY mutfak kapısını duyar. Televizyonun sesini kısar.)

DOTTY: Saat kaç, Crouch?

CROUCH: Dokuza geliyor, madam.

(SEKRETER girerken CROUCH ön kapıdan çıkar. SEKRETER paltosunu ve şapkasını çıkartarak aceleyle girer. CROUCH dışarı çıkarak ardından ön kapıyı kapatır. SEKRETER çalışma odasına girer, arkasından kapıyı kapatır, şapkasını ve paltosunu gardıroba asar, masasına oturur ve defteriyle kalemini düzenler. GEORGE başını kaldırmadan yazmaya devam eder.)

DOTTY: (Çok yavaş) İmdat! (Biraz daha yüksek) Yardım edin!

(GEORGE başını kaldırır ve seyirciye dalgın bir ifadeyle bakar. Gene önüne bakar ve yazmaya devam eder. Yatak odası kararır.

GEORGE yazmayı bırakır, ayağa kalkar. Konferans hazırlama sistemi şöyledir: bir sürü kağıda not karalar sonra da onları daktiloya çekmesi için sekreterine dikte ettirir. SEKRETER'e dikkat bile etmez. GEORGE şimdi sayfaları düzenli bir deste halinde toplar, uygun bir duruşa geçer ve en üstten başlar...)

GEORGE: İkinci olarak!... (Kendi kendini yanıltmıştır. Masasının arkasından eksik kağıdı bulur. GEORGE yeni bir duruş benimser.) Baştan başlarsak—

DOTTY: (Dışarıdan. Panik halinde) İmdat! Cinayet! (GEORGE kağıtları masanın üstüne fırlatır ve öfkeyle kapıya yürür.) (Dışarıdan) Oh, dehşet, dehşet, dehşet! Karışıklık şimdi başyapıtını hazırladı... en korkunç cinayeti! — (Değişik bir sesle.) Heyhat, evimizde neler oluyor?

(GEORGE, eli kapının kolunda, duraklar. Masasına döner ve kağıtlarını alır.)

GEORGE: Baştan başlarsak: Tanrı mı? (Sessizlik.) Soruyu bu biçimde koymayı yeğlerim, "Tanrı var mı" diye sormak, Var olmayabilecek bir Tanrı'nın varlığını önceden farz etmek anlamına gelebilir ve ben bu akşam dostum Russell'ı, bu akşam iyi dostum son Lord Russell'ı izleyerek ölü seviciliği saçmalığına düşmek istemiyorum! Baştan başlarsak: Tanrı mı? (Bir an düşünceye dalar.) Tanrı mı, diye sormak belki de varolmayan bir "Varlık"ı önceden farz etmek gibi görünebilir... ve bu nedenle "Tanrı var mı" sorusuyla aynı karşı çıkışa açıktır... ama bunun dil açısından anlam kargaşası yaratma eğilimi olmadığı ve herşeyi bilen, mükemmel bir Tanrı'yı çağrıştırmadığı yalnızca varlık sorusuyla sınırlı kaldığı işaret edilebilir. Dilin mantıklı bir sembolizm olmayıp anlamın tahmin edilmesi olduğunu işaret eden bu kargaşalık Platon'la başladı ve Bertrand Russell'ın teorisiyle sona ermedi. Russell, varlığın bireylerle değil,

tanımlamalarla kanıtlanabileceğini öne sürmüştü ama ben bu akşam çok eski dostum — şimdi elbette ölü — *ahh!* — son Lord Russell'ın Tanımlamalar Teorisi'ni izlemeyi önermeyeceğim. (Metne bakmadan doğaçlayarak, düzgün bir biçimde sürdürür.)

— dakikliği varlıktan daha önemsiz bir dayanak saymayan bir eski dosta değinirsem, o bizim varoluşun Bertrand Russell'ın değil de "Principia Mathematica"nın yazarının kanıtı olduğuna inanmamızı neden istemişti? Tüm dakikliğine karşın, onun varoluşunu belirtmemek için hiç vakti olmadı, bu noktada kalın, baştan başlarsak: Tanrı mı? (SEKRETER'e) Bir boşluk bırakın. İlkinci olarak! Az sayıda kişi, akıl yürütmeye ve diğer akılların ve doğanın kendilerinden önceki yapıtlarını inceleyerek, Tanrı'nın varlığına karşı tutarlı tezler öne sürmüştür. Daha da çok kişi, duygusal ve psikolojik durumları inceleyerek, bunun doğru görüş olduğunu onaylamıştır. Bu görüş bir parça, diğer erdemlerin yanı sıra herkesin sahip olduğu sağduyudan, bir parça da teknolojik bir çağın yükselen inanılmazlığından çıkmıştı — çünkü bir adam koyunun yününün tanrının inayetiyle cennette yapıldığına inanabilir ama terilen karışımı için buna inanmak daha zordur. Sonuçta, eğilim bu yöne dönüyor ve bu eğilim insanlık tarihinde yalnızca bir kez dönmüştür... Oldukça ani ve gizlice karşı olanlar onu ele geçirdiğinde kanıtlama zorunluluğunun tanrıtanımlardan inananlara geçmesinin tahmini bir takvim tarihi — anı — vardır. Profesör Ramsey'in teolojyi ve ahlakı nesnesi olmayan iki konu olarak tanımlamasından bu yana yaklaşık elli yıl geçmiştir. Ama yine de akla meydan okumak olsa da, tanrısal bir yıkılmazlığın göstergesi olsa da soru orada kalacaktır: Tanrı mı?

DOTTY:(Dışarıdan) Tecavüz ediyorlar!

GEORGE: Ve sonra gene düşünüyorum, acaba soru "Tanrılar mı?" olmasın? Çünkü insan beyni iki oldukça bağlantısız esrarın peşinde koşuyor ve felsefe de bu ikisini nazıkçe hazırlıyor. Birincisi,varoluştan sorumlu olan Yaradılışın Tanrısı var ve ikincisi, ahlaki değerlerden sorumlu olan İyiliğin Tanrısı. Onların bağlantısız olduğunu söylüyorum

çünkü evrendeki iyiliğin kaynağının ille de evreni yaratmış olması gerektiğinin mantıklı hiçbir nedeni olamaz. Diğer yandan bir Yaratıcı, yarattıklarının davranışlarını şu kadarlık takmak zorunda değildir. Yine de, en azından Yahudi-Hiristiyan geleneğinde, evreni yaratan Tanrı'nın sonra elini yıkayıp çekildiğine dair bir belirtiden bahis yoktur. Ya da, buna alternatif olarak üniversal gazların şans eseri üretilmesine yeni yeni ilgi duyan bir Tanrı'dan da söz edilmez. Pratikte, insanlar bir Yaratıcının ahlaki değerlere hükmettiğini ve ahlaki değerlerin de Yaradılışa bir anlam verdiğini kabul ederler. Fakat biz Tanrı'nın varlığını bir felsefi sorgulama disiplinine oturttuğumuzda, bu iki bağımsız esrara ulaşırız: karşı konulmaz bir sorunun nasılı ve niçini:—

DOTTY: *(Dışarıdan)* Orada kimse var mı?

GEORGE: *(Duraksar)* Hemen hemen.

(DOTTY bağırır. Ciddi olduğu anlaşılır. Tabii hiçbir şey görünmez.) (Mırıldanır.) Kurt...

DOTTY: *(Dışarıdan)* Kurtlar! — Dikkat et! *(GEORGE kağıtları öfkeyle yere fırlatır.)*

(Dışarıdan) Cinayet — Tecavüz — Kurtlar! *(GEORGE kapısını açar ve kapalı olan yatak odası kapısına doğru bağırır.)*

GEORGE: Dorothy, vahşi suçluluk psikozunun bu keyfi davranışlarıyla, çalışmamın bölünmesine izin vermeyeceğim. *(Daha önce uzaklaşmış olan bando müziği, çalışma odasının kapısının açılmasıyla içeri dolar.)*

Ve şu şeyi kapat! — bando müziğine bu ilgin, çalışmamı engellemek için mi başladı?

(Kapısını kapatır ve onun arkasından bir yayla ok sadağını çıkartır. Bunları öne getirir ve masasının üstüne koyar. Hoş bir ifadeyle) Tartışmanın selameti için, Tanrı, gerçekten var mı? *{Tekrar arkaya döner ve bir hedef tahtası bulur, sahnenin arkasındaki kitaplığa dayar, yatağın üstünde dinlenir.}* Ezelden ebede süren bu zorlu sorun hakkında benim bu akşamki sorgulama biçimim bazılarınıza fazlasıyla çarpıcı gelebilir ama tecrübelerim

bana akademisyenlerin karşıt ekollerin dikkatini yalnızca tartışmayla çekmesinin
yoğurttan bir Gotik kemer yapmakla aynı şey olduğunu öğretti.

(Sadaktan bir ok çıkarır.)

Daha sonra döneceğimiz İyilik Tanrısı'nı şimdilik bir kenara bırakarak önce Yaradılış Tanrısı'nı
ele alalım ve ona temel felsefi varoluş nedeni — *raison d'etre*, ilk neden yakıştıralım.
Doğüstü ya da ilahi bir başlangıcın bir şeyin diğeri bir şeye yol açtığı mantiki sonucuna
dayandığını ve tüm bu dizinin bir ilk terimi olması gerektiğini görürüz. Bin yıl içinde
tavuklar ve yumurtalar yer değiştirebilir. Eninde sonunda artık ne tavuğa ne de
yumurtaya benzemeyen ama yine de tüm bu dizinin atfedildiği bir ilk terim, İlk Neden,
ya da teolojik adını verirsek, Tanrı'ya geliriz. Böyle bir sanı ne kadar iyi
temellendirilmiştir? Sözelimi, tavuklar ve yumurtalar sonsuza kadar birbirini şu veya
bu biçimde takip ediyor olamazlar mıydı? Benim eski dostum — Matematikçiler bir ilk
terimi olmayan dizilere alışık olduklarını belirtmekte acele ederek, sıfırla bir arasındaki
bayağı kesirler örneğini verirler ve bu kesirlerin ilki, en küçüğü hangisidir sorusunu
sorarlar. Bir milyarda bir mi, trilyonda bir mi? Cantor'un en büyük sayı yoktur kanıtı en
küçük kesirin de olmayacağını garantisidir. Bir başlangıç yoktur. *(Belli bir zevk olarak
okunu yaya yerleştirir.)* Fakat bu sonsuz diziler kavramı, Yunan filozofu Zenon'a bir
hedefe yönelen okun önce mesafenin yarısını katetmesi gerektiğini, sonra kalanın
yarısını, ve sonra kalan yarının yarısını kat edeceğini ve bunun *sonsuz kadar*
süreğini düşündürdü. Sonuç, şimdi göstereğim gibi, bir ok her zaman bir hedefe
yaklaşsa da hiçbir zaman tam olarak oraya ulaşamaz. Ve Aziz Sebastien korkudan
ölmüştür. *(Oku atmak üzereyken fikrini değiştirir.)* Daha da ötesi, benzer bir akıl
yürütmeye okun yarı yol noktasına gelmeden önce çeyrek noktasına, ondan önce de
sekizde bir ve ondan önce on altıda bir noktasına gelmesi gerektiğini, ve bunun böyle
sürdüğünü, sonuçta Cantor'un kanıtını da anımsarsak, okun *hiç hareket etmediğini*
gösterdi! DOTTY: *(Dışarıdan)* Ateş!

(GEORGE, hazır olmadan sıçrayarak oku fırlatır ve ok dolabın üstünde kaybolur.)

Yardım edin — kurtarın — ateş! GEORGE: (*Öfkeyle bağırır*) Bu çocukça saçmalığı keser misin? Sürpriz unsurumu kaybettirdiğin için teşekkürler! (*Yayı fırlatıp atar, parmaklarının ucuna basarak çok yüksek olan gardırobun üstüne yetişmeye çalışır ve vazgeçer. Metni eline alır, sonra tekrar koyar ve bir bacağını sallayarak ve kollarını kavuşturarak masasının bir köşesine oturur. Çoraplarının uyuşmadığını fark eder.*) SEKRETER, kalemini hazır tutarak sabırla beklerken sakindir. [*Yeri gelmişken onun hiçbir zaman konuşmadığı burada belirtilebilir*] *Boyun eğerek*) Bak... Benim sol ayağımdaki çorabımı ele alalım. Benim sol ayağımda çorap var ama olması gerekmiyordu. Gerekli değildi ama bir olasılıktı. Çorabım neden varoluyor? Çünkü bir anlamda onu bir çorap üreticisi üretti, bir diğer anlamda daha önceki bir noktada insanoğlunun beyninde bir çorap kavramı oluştu, üçüncü bir anlamda benim ayağımı sıcak tutmak için, dördüncüde ise kâr etmek için yapıldı. İşte akıl ve işte neden ve işte soru, çorap üreticisinin üreticisini kim üretti? Pekâlâ, bir sonrakine geçelim! Bakınız, çorabımı hareket ettiren ayağımı hareket ettiriyorum. (Yürür) Ben, ayağım ve çorabım hep birlikte Aristo'nun söylediği gibi dünyanın etrafında dönen, ki bu konuda o hatalıydı, dünyanın etrafında döndüğü güneşin etrafında dönen odanın içinde dönüyoruz. Akıl var, neden var ve hareket var, her biri sonsuz bir biçimde bir başlangıç ve mutlak bir referans noktasına doğru geri dönüyorlar

— ve bir gün! — mağaramızın ağızındaki ateşe bakarken, birdenbire minnet duyduğumuz bir dehşet anında, onu buluyoruz!

— tek ve biricik, kendine yeterli, hareketin dışında, kendi başına hareket edebilen! — Gerekli Varlık, İlk Neden, Değişmeyen Değiştirici! (*Kendini toplar.*)

Akinolu Aziz Thomas'ın Tanrı'nın varlığı için beş kanıtından üçü, dominoların sonsuz dizisinde dominolar birbiriyle tokuşuyorsa bir yerlerde birisi tarafından *dürtülen* bir domino vardır. Ve dominolara ilişkin ben de Aziz Thomas'tan daha ileri gide

medim. Her şey bir yerde başlamalıydı ve *buna* bir yanıt yoktu. Bir neden gerekiyor dışında, elbet. Sonu olmayan bir sonsuzluğu kabul ettiğimize göre, mantıksal olarak başlangıcı olmayan benzer bir sonsuzluk nosyonunu da kabul edemez miydik? Benim eski — Bayağı kesir dizisini anımsayın. *Vesaire, vesaire.* (SEKRETER'e) Sonra Cantor, sonra başlangıcı olmayan, *vesaire*, sonra Zenon. Araya sıkıştırılan bir not: Fakat gerçek şu ki, dizilerin ilk terimi sonsuz bir kesir değil *sıfırdır*. O vardır. Öyleyse, Tanrı, sıfırdır. Hayır, bu doğru olamaz. Devam ediniz. Doğrular dizisinin bir noktasını kaybeden Zenon, ünlü paradokslarında en pitoresk biçimde örneklenen yanlışlığı görmezden geldi. Hedefine asla ulaşmayan ok ve yarışmaya önde başlayan bir kaplumbağaya bir tavşanın asla yetişemeyeceği örneklerinde her yönüyle kendini gösterdiği halde — ve dikkatinizi tekrar toplamak için size bu yanlışlığın doğasını göstereceğim;

bu nedenle yanımda özel olarak eğitilmiş bir kaplumbağa (küçük bir tahta kutudan çıkartır.) — *ve benzer biçimde eğitilmiş, lanet olsun!* — (Daha büyük bir kutuyu açmış ve boş olduğunu görmüştür. Etrafına bakınır.) *Thumper! Thumper, neredesin oğlum?* (Thumper'ı yatağın, masaların altında bulamayınca kaplumbağayı elinde taşıyarak odadan çıkar, yatak odasına *girer*, kapıyı sonuna kadar açar ve yatak odasının ışıkları yanarken kapıyı açık bırakır. Beyaz perdede bando. Bando müziği *biz* onunla birlikte geziyormuşuz gibi şimdi yükselir. *AKROBAT'ın* cesedi *görünen* bir yerde değildir. Ama, *DOTTY'nin* çıplak vücudu, yatağın üstünde yüzü koyun ve cansız gibi görünür. *GEORGE* odaya bir göz atar ama *DOTTY'i* görmezden gelir ve hâlâ Thumper'ı çağırarak banyoya bakmaya girer. *GEORGE* bir iki saniye sonra banyo kapısında görünür. *TV'nin* sesi müzikle karışır, şimdi bir belgeselden kısa bir parçadır.) *TV SESİ:* ... *uçuş için güzel, mavi bir gökyüzü ve işte geliyorlar!* (Çok yüksek: jet uçaklarının gök gürültüsüne benzer gümbürtüsü duyulur ve beyaz perdede görünür. Uçuşun ortasında kesilir. *GEORGE*, televizyonu kapatmıştır: Sessizlik ve boş beyaz perde.)

GEORGE: Sen bir atasözü müsün? DOTTY: Hayır, ben bir kitabım. GEORGE: *Çıplak ve Ölü.*

DOTTY: Benimle kal!

(Karyolanın perdeleri kıpırdanır. GEORGE şimdi kapıdadır. DOTTY yatağın üstünde oturur.)

Benimle oyna... GEORGE: *(Şaşırır)* Şimdi mi? DOTTY: Oyunlarımızı hatırlıyor musun—

(GEORGE çıkmaya hazırlanır.)

DOTTY: Hadi bana iyi davran. *(GEORGE döner. Umutsuz.) Sana izin vereceğim!*

(GEORGE çıkar, kapıyı çarparak cesedi seyircinin görmesini sağlar. Tekrar girer ve ceset yeniden görünmez olur.) GEORGE: Dostum sonuncu Bertrand Russell mı diyeyim yoksa eski dostum Bertrand Russell mı? İkisi de komik geliyor. DOTTY: Senin dostun değildi de ondandır. GEORGE: Bu konuda bir şey bilmiyorum.

DOTTY: *(Kızgın)* O benim dostumdu. Eğer o bana şu etrafta asılıp duran herif de kim diye sormasaydı, onunla hiç tanışamayacaktın.

GEORGE: Yine de onunla tanıştım ve bir süre çok coşkulu konuştuk. DOTTY: Anımsadığıma göre, sen bir süre coşkuyla dilin, metafizik tilki yeryüzüne kaçtığında ardı sıra cennetin tazılarını sürükleyen anason kokusu olduğunu anlattın. Senin boş gezenin boş kalfası olduğunu düşünmüş olmalı.

GEORGE: *(İncinmiş)* Bunu reddediyorum. Benim tilki ve tazılar benzetmem Russell'in gayet iyi anladığı gibi onun Tanımlamalar Teorisine bir taşlamaydı.

DOTTY: Bertie'ye yaptığın tilki ve tazılar benzetmesi kendini John Peel'in yerine koyduğun Zalim Sporlara Karşı Lig benzetmen gibi kaynayıp gitti. O Mao Zedung'a telefon etmekle meşguldü. GEORGE: Ben onun aklını uluslararası politikanın gündelik dar görüşlülüğünden uzaklaştırarak evrensel önemde sorunlara getirmeye uğraşıyordum.

DOTTY: Evrensel önemde mi? Sen hayal dünyasında yaşıyorsun!

GEORGE: Gerçekten mi? Seni Başkan Mao'yla buluşturmak için yerel takas yapmaya çalışırken Pagoda Bahçesi'nden bir garsonu yatak odasının uzatmasından tercümanlık yapması için sarkıtmanın gerçek dünyanın kavranması olduğunu nasıl da düşünemedim? (*Çıkmak için uzaklaşır.*) Thumper! Neredesin, Thumper?

DOTTY: Georgie! — Sana izin vereceğim. (GEORGEdurur.)

GEORGE: Bana "izin vermeni" istemiyorum. Bunun düpedüz hakaret olduğunu görmüyor musun?

(*DOTTY gerçek bir umutsuzluk ve belki de gerçek bir pişmanlık içinde kendini yatağa bırakır.*)

DOTTY: Oh Tanrım... Hiç değilse Archie gelebilseydi.

GEORGE: (*Soğuk*) Yine mi geliyor?

DOTTY: Bilmiyorum. Sakıncası var mı?

GEORGE: Bu hafta seni görmek için her gün geldi. Ne düşünmem gerekiyordu?

DOTTY: Sesinin tonunun hoşuma gittiğini sanmıyorum.

GEORGE: Sesimin tonu filan yok. Ben tonsuz olarak seni düzenli olarak ziyaret edecekse ya öğleden sonra gelmesi ya da senin ondan önce kalkman gerektiği noktasına işaret etmek istiyorum. Yatak odasında konuk kabul etmek, orası otantik bir salon değilse bir kadının adının çıkmasına neden olabilir.

DOTTY: Buna nasıl cesaret edersin? — Hadi git de hayal dünyası münazara derneğinin için aptal konuşmanı yaz! Bir kerecik olsun — evet bir kez de olsa biraz anlayış görebileceğimi sanmıştım — güç durumda kaldığımda sana güvenebileceğimi düşünüyordum. Bilgiçlik taslayan sorular sormadan, yetkililere haber versek daha iyi olmaz mı demeden birazcık destek göstermen için, bütün bunların üstüne çıkmamız gerekmez miydi? Ama sen olamazsın, oh hayır, Archie'ye yöneldiğimi mi düşünüyorsun)

(*Yatağa uzanır ve örtüyü başının üstüne çeker.*)

GEORGE: *{Kayıtsız, dalgın}* Biliyorsun, ikiyle ikiyi toplayabilirim. İkiyle ikiyi toplamak benim konumdur. Aceleci sonuçlara atlamam. Kuşkularla ve vahşi sanılarla ilgilenmem. Ben verileri inceler, mantıksal sonuçlara bakarım. Bir elimizde kocasıyla ilişkisi bir ekmek vesikası kadar kısa süren evli ve çekici bir kadın var, diğerinde Bayan Şey tarafından kabul edilip yatak odasına davet edilen ve bir saat sonra çıkarken kendinden hoşnut bir biçimde, "Zahmet etmeyin, ben yolu bulurum." diye bağırın ünlü bir kadın avcısı. *(Soğukkanlı ve tatlı dilli bir tonlamaya geçerek)* Şimdi bakalım. Bütün bunlardan çıkartacağımız sonuç ne olabilir? Yataktaki eş, bir centilmenin günlük ziyaretleri. Sence bunun anlamı ne olabilir?

DOTTY: *(Soğukkanlı)* Bana doktor gibi geliyor. (GEORGE şaşırmıştır.)

GEORGE: (Durur.) Doktor mu?...Rektör Yardımcısı mı?

DOTTY: *(Canlı)* Onun lanet olası bir doktor olduğunu biliyorsun!

GEORGE: Onun ehliyetli bir psikiyatrist olduğunu biliyorum ama pratiği yok. Yani ortalıkta dolaşıp insanların *boğazlarına* bakan biri değil. Onun konusu psikozlardır... manik depresifler —şizofreniler — fantezi ve halüsinasyonlar — (DOTTY *aynayı alır ve saçını fırçalamaya başlar. George birden durumu kavrar.*) Yine kötüleştiğini mi söylemek istiyorsun? *{Duraksama}* Üzgünüm... Nasıl bilebilirdim ki...

DOTTY: Ben hep buradayım. *{Sessizlik}*

GEORGE: Sana neden çiçek getirdi? Bir nedeni olması gerekmez, tabii, neden getirmesin ki?

DOTTY: Öyle.

GEORGE: Ne de olsa, bizim dostumuz sayılır. Senden hoşlanıyor? Sen de onu beğeniyor musun?

DOTTY: Kendi çapında iyi biri.

GEORGE: Nebakımdan?

DOTTY: Biliyorsun, işte.

GEORGE: Hayır, yani ne yapıyor? DOTTY: 0 bir doktor.

{Sessizlik.}

Ruh halimi düzeltiyor. GEORGE: Gerçekten mi? Bu... iyi. DOTTY: Sen istemezsen onu bir daha görmem. *(Ona döner.)* Bu

hoşuna gidecekse, yalnızca seni görürüm.

(GEORGE yeni tonu inceler ve onun samimi olduğuna karar verir.)

GEORGE: *(Yumuşar)* Oh, Dotty... Benim sınıfıma girdiğin o ilk gün... "Bu daha iyi" diye düşündüm... Yağmurlu bir gündü... saçların ıslaktı... ve ben "İşte sümbül kız!" diye düşündüm...

"Benim saçlarım ne çok dökülüyor! DOTTY: Ve ben de "Hiç konuşmazsam aptal olduğumu anlamazlar." diye düşündüm... ve "Güzel sözcüklerle ne güzel oynuyor" ve

"Saçları nasıl da dökülüyor" dedim kendi kendime.

GEORGE: Ve daha öne oturmaya başladın.

DOTTY: Ama yine de gözüme daha genç görünmedin.

GEORGE: *(Sancılı)* Ve sonra tiyatrocuların arasına düştün.

DOTTY: Ama o zaman da iyiydi.

GEORGE: Evet, ama bir süre. Ve sonra bir süre değildi. Ve sonra, bazen iyiydi, şimdi bile, sen her şeyi bırakmışken.

DOTTY: *(Ona doğru giderek)* Başım dertte, George.

GEORGE: Ne?

DOTTY: *(Ona dokunarak)* Katı davranmayacağına söz ver.

GEORGE: Katı mı? Ben mi? Bana her şeyi anlat. Hemen.

DOTTY: Tıraş olmamışsın.

GEORGE: Öyleyse hemen traş olurum. Bir dakikada. Ne çeşit bir dert?

(Ona sarılır.)

DOTTY: Doğrusu biraz acıktım.

GEORGE: Ben de.

DOTTY: Yemek için demiştim.

GEORGE: Daha sonra.

DOTTY: *(Kollarından sıyrılarak)* Önce.

GEORGE: Düşüncelerime dönmeliyim.

(Çıkmaya hazırlanır)

DOTTY: Hâlâ Tanrı'yı icat etmedin mi?

GEORGE: Çok yakın, daktiloya geçirtiyorum.

DOTTY: Lütfen kal.

GEORGE: Gerçekten mi?

DOTTY: Gerçekten.

GEORGE: Öyleyse traş olayım.

(Jetler gürültüyle yukardan geçer.)

Neler oluyor?

DOTTY: Gösteri uçuşu.

GEORGE: Doğru ya... Radikal Liberaller...Kuşkulu bir zevkleri var. Askerler, savaş uçakları...

Sonuçta bu bir genel seçimdi, darbe değil.

DOTTY: Senin böyle konuşman komik oluyor.

GEORGE: Neden?

DOTTY: Archie bunun bir genel seçim değil, hükümet darbesi olduğunu söylüyor.

GEORGE: Tamamen saçmalık. Böyle bir şeyden paçayı kurtaramazsın. Dolaptaki iskeletler bir dalgada ortaya çıkar.

DOTTY: Öyleyse Tanrı yardımcım olsun.

GEORGE: Ayrıca ben de oy kullandım.

DOTTY: Oy kullanmayla ilgisi yok, o işin demokrasi yanı, her şey oy sayımında olup bitmiş.

GEORGE: Senin bununla ilgili bir şey bildiğini sanmıyorum. Sen bir akademisyen eşisin. Bu senin olayların merkezinden iki kere uzak olduğun anlamına gelir. (Banyoya giderken duraklar.)

Tanrı yardımcım olsun derken, ne demek istedin?

DOTTY: Onu bu işe karıştırmak istemedim. Ağzımdan kaçtı.

(*GEORGE*, banyoda görünmez)

{*Hâlâ neşeli*} Ve Profesör, insan, hâlâ öldüğü farz edilen, varolmayan bir Tanrı'ya

başvurmaktan kendimizi alamama refleksinin devamlılığını düşünmeden edemiyor.

Belki de o yalnızca eylemde kaybolmuştur ve ilerleyen Radikal-Liberallerin sarı saflarının gerisinde vurulmuş ve kendini toplamaya çalışıyordur, BÖÖ! {*Tıraş bıçağını elinde tutarak döner.*}

GEORGE: Bacaklarını mı traş ediyordun?

DOTTY: Ve böylece hocalarımız metafizikselden salt fiziksele doğru inişe geçtiler... halıya degecek kadar toprağa ayak basmadılar ama. Hatırlıyor musun?

(Yeni ton. Yarı köpüklü, önlüklü *GEORGE* yatağın üstüne oturur.) Senin başyapıtın olan "Bilgi Kavramı"na başladığın yıldı. Ve Ryle'ın "Beyin Kavramı", Archie'nin "Beyin Problemi"

ve Ayer'in "Bilgi Problemi"nden sonra, kalan son iyi başlıktı. "Bilgi Kavramı", eğer yazsaydın seni önemli biri yapabilirdi ama Melbourne'da çalışan İtalyan adı taşıyan bir Amerikalı dört kopyanın üçünü bilinmeyen alıcılara, dördüncüsünü de sana sattığı daha kötü bir kitap için seninkini harcarken, sen vaktinin bir kısmını benimle halının üstünde geçiriyordun. Sen hâlâ deneyimle bilgi kazanmayı, tanışarak bilgi edinmeyi ve doğruları anlayarak sonuçlar çıkarmayı karşılaştırırken o senin önüne geçti. Ve senin benim İran halımı anlamasan da giderek daha yakından tanıman cinsel ilişkinin kutsal kitaptaki anlamını öğrenmele sonuçlandı. Belki de senin içinde hâlâ bir kitap vardır.

GEORGE: (*Çıkarken*) Felsefe çağırıyor.

DOTTY: Gidemezsin, George... Dolapta bir ceset var.

GEORGE: Sen ne zaman bu hale gelsen, hep insanların bize bakıp "Bu kadın bu adamla nasıl evlenir?" diye düşünmesinin ne kadar haksız olduğunu düşünüyorum. (*Kırmızı balığa*) Günaydın. Suyunu değiştirmelisin. Bana ne anlatacaktın?

DOTTY: Önemli değil.

GEORGE: Bir sorunun olduğunu söylemiştin.

DOTTY: Sanırım radikal liberal bir çözüm gerekiyor. Senin anlayacağını sanmıyorum.
(*Akvaryumu banyoya götürür.*)

GEORGE: (*Yeniden kendine güvenini tazeleyerek*) Ah, bilemiyorum. Bu ülkede radikalizmin iyi ve onurlu bir geleneği vardır. Miras aldığımız değerler konusunda sağlıklı bir şüphecilik geliştirmemizi sağlar, hepsi bu.

(*DOTTY boşalmış ve baş aşağı başına geçirilmiş akvaryumla girer. Ayda yürüten birinin yürüyüşüyle yürür. GEORGE onu görmeden gelir.*)

Radikal düşünceleri bana aptalca ve aykırı gördükleri için mahkûm etmek kibirlilik olur demek istiyorum. (DOTTY, *ayda* yürür gibi yürürken küçük bir madeni para bularak eğilip alır ve sözünü kesmeyen *GEORGE'a* uzatır.) "*The Moon and Sixpence*"

Sonuçta, bireysel özgürlüğü gruplardan esirgeyerek sağlamak radikal bir düşüncedir.

(DOTTY balık kabını çıkarır ve artık bir anlamı olmadığı halde masanın üstüne yerleştirir.)

Elbette, kendisini radikal olarak nitelendiren bir parti, basını *umursamamış* ve Kilise Komisyon üyelerini hapse göndermişse bu iddiayı kaybetmiş sayılır.

DOTTY: Kilise komisyonları değildi, şirketlerin mülkiyetindeydi.

GEORGE: Kilise Komisyonlarının bir emlak şirketi olduğunu sanıyordum.

DOTTY: Onlar mülksüzleştirilmişlerdi.

(*Yatağın* yanındaki masanın üstünden *Times* gazetesini alarak ona fırlatır.)

GEORGE: Aynı zamanda şirket olan Kilise Komisyonları'na ne demeli?

DOTTY: Bilmiyorum, sevgilim — ben açlıktan ölüyorum—

GEORGE: (*Çılgınca bağırarak*) Peki Kilise, din adamlarına nasıl ödeme yapacak? Kiliseleri yıkacaklar mı?

DOTTY: Evet. (GEORGE *esner*) Kilise modernleştirilecek.

GEORGE: Modernleştirme mi? (*Öfkeli*) Otuz dokuz ayeti modernleştiremezsiniz!

DOTTY: Hayır, hayır... inanç değil, doku modernleştirilecek. Demiryollarının modernleştirilmesini hatırlıyor musun? — işte, şimdi de kiliseyi modernleştirecekler. (*Sessizlik*) *Times*'ta bir duyuru vardı.

GEORGE: Kimin tarafından?

DOTTY: Canterbury Başpiskoposu Clegthorpe.

GEORGE: Clegthorpe mu? Sam Clegthorpe mu?

DOTTY: Politik bir atama oldu. Yargıçlarda olduğu gibi.

GEORGE: Sen bana Radikal Liberal partinin tarım sözcüsünün Canterbury Başpiskoposu olduğunu mu söylüyorsun?

DOTTY: Bana bağırma... onu sürüsünü güden bir tür çoban olarak düşünmelisin... sanırım...

GEORGE: Ama o bir agnostik, inançsız bir bilinemezci.

DOTTY: *(Teslim olur.)* Ben seninle tümüyle aynı fikirdeyim — *kimse* ona güven duymayacak.

Elektrik İdaresi Başkanı'nın gaza inanması gibi bir şey bu.

GEORGE: *(Bağırır)* Hayır, olamaz. *(Bitkin bir duraksama)* Sen uyduruyorsun. Beni işletmekten hoşlanıyorsun.

DOTTY: Bilimsel bir geçmişi olan birisinin Canterbury Başpiskoposu olmasını mı inanılmaz buluyorsun?

GEORGE: Neyi inanılmaz bulduğumu ben nereden bileyim? İnanırlılık genişleyen bir alan... Adam ani bir uzak görüşlülükle kafa sallarken yüzdeki saf inanmazlık ifadesi pek fark edilmiyor. "Başpiskopos Clegthorpe mu? Elbette! Bir baytar için kaçınılmaz bir görev olmalı!" Eski başpiskoposa ne oldu?

DOTTY: Çekildi... istifa etti ya da cübbesini çıkardı—

GEORGE: *(Düşünceli)* Belki de kendini öldürdü.

(DOTTY televizyonu açar: Ay)

Aman Tanrım! *(Pencerede)* Clegthorpe'un ta kendisi! — İki vaiz eşliğinde yürüyor.

DOTTY: Piskoposluk tacını takmış mı?

GEORGE: Evet. Geleni geçeni kutsuyor. Sarhoş olmalı.

(Pencereden dışarıya bakar. DOTTY televizyon izler.)

DOTTY: Zavallı ay adamı, Sabah yıldızı gibi kayıyor. (*Televizyonu kapatır. Perde*

beyazlaşır.)... Tabii onun üstündeki birine göre ay her zaman doludur, Onların normal davranışı bizimkinden farklı olabilir. (*Susar, sertçe*) Oraya ilk ayak bastıklarında, televizyon haberlerinde bir ünikorn görmüş gibi olmuştum... Çok ilginç, elbette. Ama, kesinlikle ünikornları mahvediyorlar. (*Susar.*) Oradaki herkes bana ne olduğunu sorarken psikanalistime bunu anlatmaya çalıştım... "Neyin var, sevgilim?", "Ne oldu bebeğim?" Ne diyebilirdim ki? İşte bir tuhaf oldum ve eve erken döndüm. Çalışan kızların başına gelir sık sık böyle şeyler. Neden lanet olası gösteri her durumda devam etmek zorundaymış ki? Benim ki o an, orada sona erdi. Benim sahneyi bıraktığım gece, bir anlamda meslek hayatımın en büyük zaferiydi. Çünkü hiç kimse salonu terk etmedi.

GEORGE: (*Kendi kendine*) Sam Clegthorpe!

DOTTY: Bir saate yakın oturup beklediler, şu aptal payetli aya bakıyorlardı ve paralarının karşılığını almak değildi gayeleri, haber peşindeydiler. O iyi mi? Sıkılmış bir ev kadını için fena sayılmaz, değil mi? sevgili profesörünün evine bakan bir zamanların sıkılmış amatör öğrencisi için hiç fena değil. Ve onlar hâlâ bekliyorlar! — ben sahnelerden çekileli neredeyse sahne yaşantım kadar zaman geçti, ama onlar benim gelip şarkımı bitirmemi bekliyorlar. Ve bu süre içinde bana aşk mektupları gönderiyorlar. Bu doğru, sesi şöyle böyle, sık sık nöbet geçiren ikinci sınıf bir sanatçı için fena sayılmaz. Yine de iyi değil. Onlar aşırı dozda alkol aldığımı sandılar oysa hepsi kırmızı balıkların kasesindeki küçük gri adamların yüzündendi, çok ilginçti ama televizyon haberlerinde kurşundan botlarıyla ağır ağır yürüyerek eski dostumuz ayın ardındaki gizemi mahvettiler...Psikanalistim elbette yanlış kapı çaldı, bir Freudçu'ya asla ünikornlardan söz etmemeliydim. (GEORGE, *manzaradan döner.*)

GEORGE: (Sakince) Başpiskopos Clegthorpe! Bilimciliğin doruk noktası bu olmalı; Darwin devrimi, buradan kökenlerine doğru inişe geçiyor. İnsan maymuna dönüşüyor; Tanrı hükmünü sürüyor ve her şey nasıl başladıysa, öyle bitiyor: yanardağların ve kraterlerin

dumanlı manzarasının üstünden ay yükselirken o insansız dünyayı zihninde tartarak bakıyor.

DOTTY: Sence... ayda kilise inşa eden birini hayal etmenin imkân sız olmasının bir anlamı var mı?

GEORGE: Eğer Tanrı varsa, kuşkusuz dinden önce de vardı. Filozofun Tanrısıdır o, apaçık önermelerin mantıklı değerlendirmelerinden çıkarsanmıştır. Onu yücelten destekçilerinin klüpleri yalnızca psikolojik ilgi kapsamına girer.

DOTTY: Archie, kilisenin mantıksızlığın anıtı olduğunu söylüyor.

(GEORGE döner ve ona şaşkırtıcı bir öfkeyle bağırır.)

GEORGE: Ulusal Sanat Galerisi de bir mantıksızlık anıtı! Konser salonları da öyle — ve iyi bakılmış bir bahçe, sevgilinin iltifatı, veya başıboş köpekler için yuva da mantıksızlıktır! Aptal kadın, eğer mantık, varolmasına izin verilen her şeyin tek kriteri olsaydı, dünya, dev bir soya fasulyesi tarlası olurdu. *(Kaplumbağasını alır ve dudaklarının hizasında parmağının üstünde dengeleyerek tutar. Özür diler gibi.)* Öyle, değil mi Pat? Mantıksız, duygusal, saçma... bunlar akli uygarlığın motoru haline getirmek isteyen insanlığın damgaları. Tümüyle akılcı bir toplumda, ahlakçıya, "İyilik ve kötülük metafizik mutlaklardır" diye bağırın bir tür kaçık gözülle bakılacaktır. Ben ne aramaya gelmişim? *(Etrafına bakınır.)*

DOTTY: Fasulyelerle ilgili bu konuşma bana bir şey anımsattı... Bayan Doings için fırına bir şeyler koymuştum—sen onları—?

GEORGE: Hayır, ben bir şey yapamam. Mutfağın yerini biliyorsun.

DOTTY: Nerede?

GEORGE: Bayan Thingummy yok mu?

DOTTY: Bugün ulusal bayram. Sanırım aşağıda bir yerlerde küçük sarı bir bayrak sallıyordu.

GEORGE: Ah, evet — mutlaka oradadır. Radikal — liberal felsefenin etkisine ondan daha açık birini düşünemiyorum: "Yeterli büyüklükte plastik bir torbası varsa hiçbir problem çözümsüz değildir."

(Çıkmak üzeredir.)

DOTTY: Büyük bir plastik torban yok, değil mi?

GEORGE: Buraya niçin geldiğimi hatırlıyor musun?

DOTTY: Lütfen, beni bırakma! Yalnız kalmaktan korkuyorum, bir çare—

GEORGE: Özür dilerim, Dotty, gitmeliyim... Senin kötü günlerinden biriyse üzgünüm, merak etme her şey daha iyi olacak.

DOTTY: Her şeyin daha iyi olması diye bir şey yoktur ki. Şeyler şöyle ya da böyle olur; "daha iyi" bizim onlara ilişkin değerlendirmemizdir, der Archie, ben pek öyle olduklarını düşünmüyorum; gerçi bazen Archie beni bir şeylerin çok da kötü görünmediğine inandırıyor — hayır, bu yanlış oldu, o görünmenin önemli olmadığını biliyor, şeylerin şöyle veya böyle görünmesi önemli değildir, önemli olan ne *olduklarıdır*, diğer yandan kötü, onların niteliği değildir. Onlar yeşil, kare, japon, yüksek sesli, aldatıcı, su geçirmez veya vanilya kokulu olabilirler, aynı şey davranışlar için de geçerlidir, onaylanmayan, komik, beklenmeyen, üzücü veya iyi televizyon olabilir, kimisi kaşını çatar, güler, zıplar, ağlar ya da dünya yıkılsa o programı kaçırmaz. Şeyler ve davranışlar, gerçek ve gerçekliği kanıtlanabilir özelliklere sahip olabilirler. Fakat iyi ve kötü, daha iyi ve daha kötü, bunlar şeylerin gerçek özelliği değildir, yalnızca bizim onlar hakkındaki duygularımızı ifade ederler.

GEORGE: Der Archie.

DOTTY: (Duraksar) Yazık ki bugün kendimi iyi hissetmiyorum. Sen istemezsen, onu görmem. Bu eski moda, gümüş rengi hasat ayının altında yalnızca ikimiz oluruz. Arasına mavi, ineklerin üstünden atladığı dolunayla kafiyeli, her zaman aşkımın üstünde parlayan,

Carolina'da çok bilinen, Allegheriy'de çok sevilen, Vermont'la aşına, Keats'in lanet ayı!
Ozanı ya da şairi onun hakkında yazmaya iten her ne ise — doğanın ışığının güzel
cenneti mesela — Milton'ın lanet ayı! bulutlu yücelerde yükselen, uzaktan bir kraliçe
gibi — Ve Shelley'nin ölümlüleri çağıran Bakiresi — *(Ağlar}* Ah, o Taman her şey yerli
yeririneydi! (GEORGE'un göğsüne yaslanarak ağlar. O başını okşar. DOTTY, onun
göğsüne doğru konuşur.) Ah, Georgie...

*(GEORGE, onun saçını okşar. Ne yapacağını bilemez Uzun bir süre onun saçıyla oynar, saçını
kaldırır, parmaklarını üstünde gezdirir, bakar, toplar, ayırır. Kafası saça dalmıştır, sonra
çekilir ve durur.)*

GEORGE: Thumper'ı gördün mü?

(Birden kendinden utanır. O anın büyüsunü yok etmiştir. Ayrılırlar. DOTTY doğrulur.

GEORGE kaplumbağasını alarak kapıya yürür.) Ondan sonra Bertrand Russell benden
hiç söz etti mi?

DOTTY: Sık sık. Şarkı söylerdi. *(Şarkı söyleyerek)* George Moore'u ve paltosunu bilir misiniz?
Filozof doktor George Moore'u çok çok uzaktayken bilir misiniz...

*(Gitmekten başka yapılacak bir şey yoktur. O da çalışma odasına gider. Yatak odasının kapısını
kapamıştır. AKROBAT, kapıda asılı görünür. DOTTY cesede ifadesiz bir yüzle bakar.
Çalışma odasındaki bundan sonraki sahne esnasında yatak odasındaki ışık yanmaya
devam eder. DOTTY, sahne sırasında, cesedi askıdan çeker ve sahnenin arkasındaki bir
iskemleye oturtur. GEORGE çalışma odasına girer. Yüzü hâlâ köpüklüdür. SEKRETER,
onun yazdırdıklarını daktiloya çekmektedir. Ona kağıtları uzatır. Yüzündeki küçücük
ilgi izi, GEORGE'un yüzünde traş köpüğü olmasındandır.)*

GEORGE: Öyleyse, hepimizin Tann'nın var olduğunda anlaşığımızı söyleyeceğim, "Ooo!"
çığlıkları, İlk Nedeni kastediyorum, "Ooo!", "Ooo!" çığlıkları. Bana tüm dikkatinizi
vermediniz. Şimdi özetlemeye çalışacağım, gürültüler, "İstifa" çığlıkları — İlk olarak,

Tanrı var mı? İkinci olarak her dizinin bir ilk terimi olması Tanrı'yı bir mantıksal gereklilik yapmıştır. Üçüncü olarak, her dizinin başlangıcı olmayan sonsuzluk nosyonu, önsel olarak reddedilmiştir, teşekkür ederim. (*Sayfayı masadan kaparak*) Beşinci olarak, matematik sadece bir sayı sayma tekniği değildir—

(*Keser. Bir başka kağıt alır.*) yanımda özel olarak eğitilmiş bir kaplumbağa getirdim—

(Tekrar keser.) *Pat!?*

(*DOTTY'nin az önce AKROBAT'i iskemleye attığı yatak odasına doğru yönelir. İskemle, sahnenin arka tarafında seyirciyle yüz yüzedir. DOTTY, iskemlenin karşısında seyirciye arkası dönük olarak durmaktadır. AKROBAT'ın sarı pantolonu DOTTY'nin vücuduyla örtülmüştür. GEORGE girer. GEORGE kapıyı açarken, DOTTY, soğukkanlılıkla elbisesini kalçalarının üstünde bir kıvrım olarak kalıncaya kadar indirir. Hâlâ elbisenin içinde kalan kolları, iki yanda durur ve AKROBAT'ı görüntüden saklar. Kalçalardan yukarısı çıplak olmakla birlikte arkadan görünür. GEORGE odadan geçerken ona dikkatsizce bakar.*)

GEORGE: Popo mu?

(*DOTTY poposunu örtmek için elbiseyi çekiştirir.*) *Sırt... Birinin sırtı... Arka? ... Geri?...*

(*Kaplumbağayı alır. DOTTY ona şuh bir bakış fırlatmak için omzunun üstünderı döner. O, kapıya doğru geri dönmektedir.*) *Lulu geri döndü — kasabamızda — Çok iyi! (Çıkar, kapıyı kapar, çalışma odasına girer.) DOTTY giysisini tekrar giyer. Yatak odası kararır.*

Çalışma odasında, GEORGE okla yayı eline alır. Kapı zili çalar. GEORGE duraksar.) {*Kendi kendine*) *Rektör yardımcısı mı? Erken geldi. (Saatine bakar.) Hey tanrım, hiç profesyonelce bir tutum değil. Daha yeni gitmişti. (Zil tekrar çalar. GEORGE okla yayı sallayarak kapıya doğru yürür ve ağzını kaplumbağanın kulağına yaklaştırarak ona sır verir gibi söylenir.) Yapmasam mı ki Pat? (Ön kapıyı açar. Kapıdaki MÜFETTİŞ BONES'tur. Elinde bir demet çiçek vardır. Kapı bir elinde okla yay, diğerinde bir*

kaplumbağa taşıyan yüzü traş köpüklü bir adam tarafından açılmıştır. *BONES*, bu görüntü karşısında irkilir ve *GEORGE* da nedense geri çekilir. Hızlı bir karşılıklı konuşma bunu izler...)

BONES: Ah! Ben Bones!

GEORGE: Ne?

BONES: Hani şu dizideki gibi.

GEORGE: Anlamadım.

BONES: Şey... Adım Bones. B—O—N—E—S. Bu bir kaplumbağa, değil mi?

GEORGE: Özür dilerim. Bir psikiyatrist bekliyorum. BONES: Gerçekten mi?

(BONES kendini toparlamış, her zaman duruma egemen olan tavrına dönmüştür. GEORGE'a yaklaşır ve içeri girer.)

GEORGE: Şu anda çok meşgulüm.

(BONES, GEORGE'a gizlemediği bir ilgiyle bakar.)

BONES: Neyle meşgulsünüz?

GEORGE: Ben ahlak profesörüyüm.

BONES: (Parmağını sallayarak) Bunu duyduğuma sevindim, evlat.

(BONES, holü gözden geçirmeyi sürdürür.)

GEORGE: Belki size yardımcı olabilirim.

*BONES: Soruşturmalarımda mı yoksa genel olarak mı? Cevap vermeden önce dikkatli düşün — eğer *soruşturmalarım*da yardımcı olacaksan, başlangıç için güvenirliliğini sarsmaman gerekir. Ben Müfettiş Bones, iyi çocuk ol da, geldiğimi Miss Moore'a haber ver.*

GEORGE: Mrs. Moore demeliydiniz.

BONES: Moore onun evlilik soyadı mı?

GEORGE: Evet, Moore benim soyadım.

BONES: (*Kurnazca*) Siz kocasısınız, öyle mi?

GEORGE: Evet.

BONES: Profesör... Moore.

GEORGE: (Evet)... (*Açıklayarak*) Bir tür mantıkçıyım.

BONES: Gerçekten mi? İçinde kadın olan sandıkları ikiye bölenler gibi bir şey mi?

GEORGE: Sandıkçı değil, mantıkçı. (BONES, *holü uzman gözüyle inceler.*) Çiçekleri almamı ister misiniz, Müfettiş?

BONES: Miss Moore'u şahsen görmeyi umuyordum.

GEORGE: Nazik ziyaretinize teşekkür ederiz ama...

BONES: Hiç de değil. Eğer onu tutuklayacaksam, çiçek gönderme servisleriyle yapamazdım bunu.

GEORGE: Onu tutuklamak mı?

BONES: Görünüşe aldanma, Charlie. Miss Moore, Teşkilatın gözdesidir ve karakolun kantininde onun fotoğrafına saygısızlık eden kaç adamı haklamışımdır — *ama* kanun affetmez, zenginle fakir, ünlü ve ünsüz, masumla — yani Jack, eğer bu soruşturmayı başlatan telefon ihbarı benim de kuşkulandığım gibi bir delinin saçmalığıysa, o zaman ben bu armağanı iyi bir sanatçı, büyük bir şarkıcı ve gerçek bir hanımefendi olan eşinize takdim ettikten sonra burayı belki de şu çok sevilen, çok çalınmış gramofon plağının kapağında (yağmurluğunun *büyük iç cebinden çıkarır*) onun imzasıyla terk ederim — ve kim bilir? Belki de bir hayranın yanağına dokunan bir öpücüğün kalıcı temasıyla... (*hayale dalar...*) FAKAT! — eğer dün gece bu lüks çatı katındaki olaylara ilişkin iddialarda en ufak bir doğruluk payı varsa, kanunun haşmetli temsilcisi onun üstüne, bir ton kiremit ağırlığıyla geleceği için geriye yalnızca ayak altında ezilmiş taç yaprakları

kalacaktır, anlaşıldı mı Ferdinand? (*Çalışma oâasına girerek*) Bu senin ahlak sahnen mi? (SEKRETER *ona bakar.*) (*Gereksiz yere*) Kıpırdama.

(BONES, *evin sahibiymiş gibi davranır, nesnelere eline alır, bırakır, GEORGE'un masasındaki yazılı kağıtlara göz gezdirir.*)

GEORGE: Bu benim sekreterim — o ve ben az önce— (*Kaplumbağayı ve okla yayı yere kayar ve yüzünü aceleyle siler.*) Oh, açıklamam gerek—

BONES: Ben hayal gücümü kullanmayı tercih ederim. Eşiniz ne zaman dönecek?

GEORGE: 0 yatıyor — rahatsız — doktoru bekliyor.

BONES: Tetanoz mu?

GEORGE: Hayır.

BONES: Öyleyse biraz sohbet edebiliriz. Tanrı mıdır, bu da neyin nesi? (*Daktilo edilmiş metnin ilk sayfasını okur.*)

GEORGE: Ne? Ah — 0, bu akşam üniversitedeki bir sempozyumda sunacağım bildiri. Ben, "İnsan — iyi mi, kötü mü yoksa kayıtsız mı?" konusunun iki esas konuşmacısından biriyim. Konu her yıl aynı ama anlamı hakkında yeteri kadar tartışma olduğu için konuyu her seferinde değiştirmek gerekmiyor. İlk kez bu konuda konuşmak için çağrıldım, bilirsiniz... İngiliz ahlak felsefesini rayından çıktığı kırk yıl öncesinden ele almaya başladım ama inançlarım bozulmamış ve düşüncelerim uyumlu olduğu halde gereken sözcükleri bulmakta güçlük çekiyorum...

BONES: Bence, "Tanrılar mı" yanlış bir başlangıç.

GEORGE: Ya da sözcükler ifade etmeleri gereken düşüncelere ihanet ediyorlar. En genel doğru bile siz onu dilin kalıplarına soktuğunuzda basit bir önermeye dönüşüyor. Eğer onu yakalayabilseydim büyük bir fırsat olacaktı... Demek istiyorum ki, gerçekten yılın olayıdır. (*Duraksar*) Yani, ahlak felsefesi dünyasında.

BONES: (Metni *yerine koyarak*) Bu benim pek de içinde gezindiğim bir dünya değil.

GEORGE: Bence de.

BONES: Suç dosyaları için yakından izlediğimiz Şov dünyası benim asıl ilgi alanımdır. Evin en büyük odası buysa, sizi uzun zaman rahatsız edeceğimi sanmıyorum..

GEORGE: Ooo, bir düşüneyim... yatak odası hemen aynı büyüklükte, ama elbette esas oturma odası var...

BONES: Oturma odası? Büyük mü?

GEORGE: Evet, büyüktür, burası dairelere bölünmeden önce balo salonuymuş.

BONES: Tavanı yüksek mi?

GEORGE: Evet.

BONES: Bir akrobat gösterisinin sığacağı kadar, değil mi?

GEORGE: (*Duraklar*) Evet, korkarım.

BONES: Nereye varmak istediğimi çaktın mı, Sidney? Hadi bir bakalım.

(*BONES*, çalışma odasından çıkar. Bir anlık şaşkınlık duraksamasından sonra *GEORGE* hızla onu takip eder ve çalışma odasının kapısını kapar.)

GEORGE: Müfettiş! — sanırım soruşturmanızda size yardım edebilirim. Aradığınız adam benim. Esrarengiz telefon ihbarcısı benim.

BONES: (*Duraklar.*) Karınıza karşı ihbarda mı bulundunuz?

GEORGE: Evet. Yani bu karımdan çok kendime karşıydı.

BONES: İsimsiz olarak. Kendinize karşı mı?

GEORGE: Evet.

BONES: Çok komiksiniz.

GEORGE: Sizi anlamıyorum. Adımı vermedim çünkü kendi katımdaki bir gürültüden şikayetçi olmam ciddiye alınmazdı. Ben de uyuyamayan bir komşuymuşum gibi konuştum.

BONES: Telefonunuz gürültüyle mi ilgiliydi?

GEORGE: Evet.

BONES: Bir akrobattan söz etmediniz mi?

GEORGE: Sözettim mi?

BONES: Ya da avizelerin üstünde sallanan çıplak bir kadından?

GEORGE: Evet, doğru. Söylemeye utanıyorum ama onu karşı pencereden gördüğümü söyledim. Bir ahlaksızlık iddiası, salt taşkınlıktan daha çabuk harekete geçirir polisi diye düşündüm. Tek bir kelimesi bile doğru değil, elbette. Benim karşı pencerede oluşum yani. Hem şikayetimi de geri aldım. Genellikle ağırbaşlı, sakin ve mükemmel karakterde bir genç kadındır. Bu, o zamana kadar hiç görmediğim bir yönüydü. Kuşkusuz, coşkudandı. Aklıma gelmişken, telefona sizin oradan kim yanıt verdi bilmiyorum ama bir zamanlar benim de genç olduğumu hatırlayarak perdeyi kapatmamı söyledi. İnsan bunu beklemiyor, değil mi?

BONES: (Bir *defter çıkarır*.) Bu partide kimler vardı...?

GEORGE: Ah... akademisyenler, yazarlar, doktorlar, filozoflar, aktörler, müzisyenler, parti çalışanları, akrobatlar ve elbette her şeye maydanoz Rektör Yardımcısı.

BONES: Karışık bir grup.

GEORGE: Pek sayılmaz. Yani, hepsi de Radikal — Liberal partidendi. Bu bir kutlama partisiydi.

BONES: Ya siz kutlamaya katılmadınız mı?

GEORGE: Hayır, ben politikayla ilgilenmiyorum. Konuşmamı yazmaya çalışıyordum. Birkaç saat divanın üstünde uzanmanın dışında hep onunla uğraştım. Bir iki kere müziği

kısmaları için içeri girdim. Konuşma metni pek iyi gitmiyordu ve bu konuya tümüyle vakıf olduğunu düşünen Profesör McFee'den güçlü bir karşı çıkış bekliyordum. Zaten içerdeki tüm gürültüyü yapan kişilerden biri de oydu.

BONES: Profesör McFee mi?

GEORGE: Mantık profesörü ve bu akşamki sempozyumdaki en büyük karşıtım. Kendi tarzında iyi bir adam, ama belki de genel olarak kabul edildiği gibi tanımlamam gerek. Nasıl söylesem, o, iyiye ve kötüye inanmaz.

BONES: Sahi mi? Nasıl yani?

GEORGE: O, mutlak ve metafizik anlamda iyi ve kötü olmadığını düşünüyor. İyiyle kötünün kendi yarattığımız kavramlar olduğunu, bizim gruplar halinde yaşamamızı mümkün kılmak için tıpkı onsuz Wimbledon'ın altüst olacağı tenis kurallarını geliştirdiğimiz gibi geliştirdiğimiz sosyal ve psikolojik gelenekler olduğunu söylüyor, anlıyor musun? Mesela, biz doğruyu söylemenin "iyi" ve cinayetin "kötü" olduğunu savunduğumuzda, McFee şöyle söyleyecektir. Bunlar sizi ilgilendiriyor mu?

BONES: *(Kalemi elinde, gözleri faltaşı gibi açık.)* Vay canına!

GEORGE: Basit bir şekilde anlattıysam, ona göre tüm insanlar doğruyu söylemeli ve sözlerinde durmalılar çünkü eğer herkes yalan söyler ve sözünde durmazsa hayatın normal akışı bozulur. Yani bu tanımlama dairesel ve bir değeri yok. Ama ulaştığı tanım yalan söylemenin günah değil de anti — sosyal bir davranış olduğu sonucunu çıkarmasını sağlıyor.

BONES: Peki ya cinayet?

GEORGE: Evet, tabii cinayet de.

BONES: İnsanları öldürmenin *yanlış* olmadığını mı düşünüyor?

GEORGE: Nasıl desem, böyle koyuyor tabii... Ama *felsefi olarak*, bunun gerçekte de doğal olarak yanlış olduğunu düşünmüyor, hayır.

BONES: (Şaşırır) Ne çeşit felsefe bu?

GEORGE: Ana görüş diye adlandırabilirim. Ortodoks ana görüş.

(BONES *başını kaşır*. GEORGE ona *safca bakar*.)

BONES: Şu McFee'yi bana bir tarif edebilir misiniz?

GEORGE: Duncan mı? Hım, tam manasıyla aklını kaçırmış, tabii. Onların hepsi öyle... Yaa, Müfettiş, zamanınızı boşa harcadığım için özür dilerim. Ama daha fazla zahmet etmenize gerek yok. Bir İngiliz'in evi, şatosudur, öyle değil mi?

(Ön kapıyı açar, BONES *görmezlikten gelir*.)

BONES: (*Alaylı*) Bu tür vakalarda, suç mahaline bir göz atmak isteriz—

GEORGE: Gerçekten mi? Ama neden?

BONES: Gelenektir... Gelelim şu kaçık McFee'ye... silahı var mı?

GEORGE: Bilmiyorum. Sanırım bir zıpkını vardı. Ah, hayır, anlamıyorsunuz. O kimseyi öldürmez. Buna karşıdır. Buna izin verilmemesi gerektiğini düşünür. Cmayetlerin en aza inmesini yeğler. Yoksa her şey altüst olur. Birisini öldürme konusunda Canterbury Piskoposundan daha yetenekli değildir. (*Kısa duraksama*.) Hiç yeteneği yoktur.

BONES: Eğer, durum buysa, o zaman ister on emire itaat ettiğini düşünsün, isterse tenis kurallarına, bence fark etmez.

GEORGE: Bir fark var ama, tenis kuralları değişebilir.

BONES: Buralarda bir vazo var mı?

GEORGE: Vazo mu? Mutfakta.

(Birdenbire: Bando müziği Perdede bando. Yatak odası aydınlanır. BONES mutfağa gider.

GEORGE ön kapıyı kapatır. DOTTY kapının sesini duyar.)

DOTTY: Archie!...

(DOTTY televizyonu seyretmektedir. AKROBAT görünmemektedir. GEORGE yatak odasına gider, kapıyı açar.) GEORGE: (Kapı aralığından) Archie değil. Polis.

(DOTTY televizyonu kapatır. Perde beyazlaşır.)

DOTTY: Ne?

GEORGE: Müfettiş Bones. Dün geceyle ilgili gelmiş. Kötü niyetli şikayetler. Bazı iddialar söz konusu.

DOTTY: Ne gibi iddialar?

GEORGE: (Utanmış, sesini alçaltarak) Galiba adını vermeyen biri telefonla ihbar etmiş. Sonra anlatırım.

(Çıkmaya çalışır, yalancı çıkışlarının ilki. DOTTY tepki vermez.) DOTTY: Bir akrobattan sözett mi? GEORGE: Evet. Merak etme. Ben onu yatıştırırım. DOTTY: Yatıştırmak mı?

GEORGE: Suç mahalini teftiş etmeye gitti. Ne saçma bir telaş. DOTTY: George... sen olanları biliyor muydun?

(GEORGE onun kuşkulandığını sanarak) GEORGE: Bak, ben suçu üstüme almaya hazırım.

DOTTY: Oh, George... George, gerçekten mi?

(Onu öper.)

GEORGE: Kabalaşırsa, onu burada vururum. DOTTY: Georgie! GEORGE: Onun üstünde cazibeni kullanabilirsin. Seninle karşılaş

mak için ölüyor. (Yalancı çıkış) Felsefeyle oldukça ilgili görü

nüyor. DOTTY: Ya? GEORGE:Sanırım onu ikna edebilirim. Onun olayları göreceli olarak görmesini sağlayabilirim. DOTTY: (*Şevkle*) Archie de böyle söylemişti. GEORGE: (*Başını salları, yalancı çıkışı*) Ne için söylemişti?

DOTTY: Zavallı Duncan McFee için.

GEORGE: Duncan McFee'ye ne olmuş?

DOTTY: Bunu çok büyötmeye gerek yok. Acı bir şey, ama alternatifı ölümsüzlük değilse.

GEORGE: (*Başını salları, sallamayı keser.*) *Pardon?* BONES: (*Sahne dışından*) *Merhaba!*
(*Mutfaktan girer.*)

(*DOTTY, GEORGE'u yatak odasından dışarı ittirir ve kapıyı kapatır. Yatak odası kararır.*

GEORGE, şimdi görünen ve sahne arkasından elinde metal bir vazo içindeki çiçeklerle gelen BONES'u karşılamak üzere döner.) Söyle bana — Kim bu akrobatlar?

GEORGE: Esas olarak mantıkçı pozitivistler, birkaç linguistik analizcisi, bir iki Benthamcı pragmatist... modası geçmiş Kantçılar ve genel olarak ampiristler... ve doğal olarak her zamanki gibi davranış bilimciler... üniversite jimnastik takımının felsefi grubuyla, Felsefe Okulunun jimnastikçi üyelerinin bir karışımı. Jimnastikle felsefenin yakın ilişkisi sanırım yalnızca bu üniversiteye özgüdür ve varlığını ilgisiz bir filozof olmakla birlikte birinci sınıf bir jimnastikçi olan Rektör Yardımcısına borçludur. (BONES *ona bakar, sonra çalışma odasına giderek oturmaya ihtiyacı olan bir adam gibi oturur.*

GEORGE onu *takip eder.*) İlginç bir karışım ama elbette eski klasik Yunan'da—

BONES: Biz lanet olası eski klasik Yunan'da değiliz. GEORGE: Ben seninle tamamiyle aynı fikirdeyim. Gerçekte benim bunlarla hiç ilgim yok. Ve Rektör Yardımcısının benim düşündüğümünden daha iyi zıplayacağım konusundaki ısrarına karşın hep aksini iddia ettim... Bu koşullarda Ahlak Felsefesi Kürsüsünü kapmam bile şanslı. (Ses tonu *bunun pek de ödöl olmadığını dürüstçe ima eder.*) Ama İlahiyat Kürsüsü, son sahibi

yağlı bir piston bulup başka bir yere atladığından beri altı aydır boş. BONES: Peki öyleyse sen neden... diğerleriyle birlikte atlamadın? GEORGE: Benim bağlı olduğum ekol, tüm ani hareketleri eğitimsizlik olarak niteler. Diğer yandan, profesörlüğü eksantriklik ehliyeti olarak gören ve Edinburgh'un Kuzeyin Atina'sı olduğu kuruntusuna kapılan McFee gibileri, kısa sürede hayatı boyunca düşündüğünden çok daha iyi atlamayı öğrendiler ve Mantık Kürsüsü ile ödüllendirildiler.

BONES: Mantık profesörünün parttime akrobat olduğunu mu söylüyorsunuz?

GEORGE: Gerçekte daha çok jimnastikçi — akrobasi işin yalnızca sosyal yönü.

BONES: Buna inanmak güç.

GEORGE: Gerçekten mi? 0 nedenmiş?

BONES: (*Korkarak*) Bu hiç hoşuma gitmiyor, Clarence! Benim bildiğim, merkeze bazı biçimsiz iddialar içeren deli saçması telefonlar geliyor. Dorothy Moore'un dairesindeki avizelerde çıplak sallanan bir hanımla başlıyor ve kabare için perende atan bir profesörün tabancayla vurulmasıyla bitiyor. Anladığım kadarıyla bu iş oldukça karışık, Komiserime bir fincan kahve almasını söyleyeceğim ve kendi kendime düşünmeye başlayacağım, en azından şahsen saygılarımı sunmak için izin isteyeceğim ve kapıdan içeri adımımı atar atmaz olay biraz çözülmese beni kovmasını isteyeceğim — Buradan bir yere ayrılma, anladın mı?

{Elindeki vazoyla kapıya doğru gider ve çalışma odasının kapısını kapatarak çıkar. Yatak odasının kapısında, saçını dikkatle düzeltir, ceket yakasını eliyle fırçalar, kapağında *DOTTY'nin* bir resmi olan gramofon plağını çıkarır ve yatak odası kapısını çalar, tek bir vuruş ve içeri girer.

Işık romantiktir: pencereye pembe perdeler çekilmiştir ve pembemsi bir ışılandırma vardır.

DOTTY giyinmiş, saçı yapılmıştır. Büyüleyicidir. Müfettişi karşılamak için kalkar.

Müzik duyulur... Fidelio'dan bir trampet çağrısı. *DOTTY* ve *BONES* yüz yüze, bir rüyadaki iki âşık gibi donmuş dururlar. *BONES* başını kaldırır ve trompetleri takiben yüksek sesli bir hayvan bağırtısı bir eşleşme çağrısı gibi duyulur. Kollarını ona uzatan *DOTTY*, sözlü bir kucaklama gibi "Müfettiş" diye solur. *BONES'un* cansız parmaklarından vazo düşer. Taş merdivenlerden aşağı yuvarlanmış gibi bir gürültü çıkar. *BONES* donakalmıştır.

DOTTY uzun yumuşak bir tebessümle fısıldar: "Müfettiş... Kapalı perdelerin ardından kaskatı ölü *AKROBAT* eğri bir kalas gibi hızla odanın ortasına düşer. Sadece yatak odası hızla kararır. *Seslerin* hiçbiri hayali değildir. *GEORGE'un* şimdi kapatıp geri sardığı teybinden gelmiştir. *GEORGE metni* eline alır, *SEKRETER'i* umursamaz ve başlar.)

GEORGE: Profesör McFee'nin giriş bildirgesi sanırım hepimizin eline geçti. Bu bildirgeye karşı çıkmanın benim ayrıcalığım olduğunu düşünüyorum. Gerçekten etkileyici bir Jimnastik gösterisiyle ho, ho, teşekkürler, McFee ahlaki değerlerin estetik değerlerle aynı türe ait olduğunu göstermek için ters takla atıyor. "İyi insan" ve "iyi müzik" tümcelerinin aynı biçimde önyargı barındırdığını, kısacası insanda veya müzikte iyiliğin sizin bakış açınıza bağlı olduğunu öne sürüyor. Güzellik düşüncesini estetik bir mutlak olarak eleştirirken iyilik düşüncesini de ahlaki bir mutlak olarak değerden düşüreceğini umuyor ve ilk adım olarak bize değişik türde müzik eserleri dinletiyor. (*Teybe uzanır.*) Profesör McFee bize güzellik düşüncesini özellikle bir yandan Beethoven'ın Fidelio'sunda tasarlandığı biçimiyle sunuyor ve ben de burada ona yardımcı olmak için... (*Fidelioyu tekrar çalar.*)... diğer yandan yalnızca televizyon belgeselcileri tarafından ziyaret edilen Afrika'nın Ekvator bölgesinde bir Düğün Törenindeki bir grup müzisyenin müziğini değerlendirmeye sunuyor. Dışarda olmadığı ve Rektör Yardımcısı'nın çemberinden atlamadığı nadir anlardan birinde —bunu söylemesem mi— rastladığı bir görüntü olmalı bu. Bizi güzelliğin evrensel olmayan, kişiden kişiye değişen bir nosyon olduğunda onunla hemfikir olmaya çağırıyor. Şahsen buna hiç itiraz

etmeden katılabılırdim ama sıçrarken katettiği yükseklik kadar geniş bir okuma alanı olan Profesör... (SEKRETER başını kaldırır.)

... tamam, tamam, Profesör tezini Tarzan Maymunlar Arasında'dan bir örnek vermek gibi çeşitli edebi kaynaklarla güçlendirmeye çalışıyor. Burada Tarzan, bir gölde kendi yüzünün yansımasını ilk gördüğünde içinde büyüdüğü maymunların güzelliği yanında kendi insan çirkinliğine üzülüyor. Profesör McFee'nin gerçekle kurguyu ayırt edememe yeteneksizliği üzerinde durmayacağım ama müzik kaynaklarına dayanarak Beethoven'ın ve Afrikalıların çıkardıkları seslerde, diyelim ki bir teneke damın üstüne dökülen bir kova kömürün sesinde olmayan bazı ortaklıklar olduğunu işaret etmeye değer. Gerçekten, bu akşam yanımda iki başka trompet kaydı daha getirdim. Bir filin boru sesiyle başlıyorum... *{Daha önce duyulan hayvan bağırtısını çalar.}* ... ve Profesör McFee'yi, bununla onun sevgili Beethoven'ı arasındaki farkın kendisinin klasik müziğe eğitilmiş kulağına bağlı olmaktan çok, müziğin gizemli bir özelliğine bağlı olduğunu itiraf etmeye çağırıyorum. Bu sonraki sesin bir file daha güzel gelebileceğini söyleyebileceğini sezerek şununla karşılık veriyorum... *(Daha önce duyulduğu gibi geri kalan sesi çalar.)*... bu bir trompetin taş merdivenlerden düşüşünün sesi. Mamafih, benim şu andaki kaygım Profesör McFee'nin estetik görüşüne karşı çıkmak değildir. Onun görüşlerinin onu, eğer üç gürültüyü "Beethoven, "fil" ve "merdiven" olarak adlandırırız ve bunlar hiç kimsenin işitemeyeceği bir odada çalınırsa bu üç sestten hiçbirinin diğer ikisine üstün gelemeyeceğinin söylenemeyeceği, çünkü odada bunu söylemeyecek kimsenin olmayacağı sonucuna götürmesi gerektiğini açığa çıkarmaya çalışıyorum. Durum bu olabilir ama Profesör McFee böyle bir absürlük kanıtını görmezlikten gelebilir çünkü onun derdi başka. Ve bu yüzden sınırlarını genişleterek devam ediyor gösterisine ve "iyi" sözcüğünün değişik zamanlarda değişik insanlara değişik anlamlar ifade ettiğini söylüyor. Bu basitliği yararsızlıkla onun anladığım

kadarıyla göremediği ölçüde birleştiren bir egzersize benziyor. Çünkü bu bir yandan hiç kimsenin karşı çıkamayacağı bir tümcedir, diğer yandan bundan yararlı

bir şey çıkartılamaz. Bu, değer yargılarıyla değil, dille ilgili, dilin belli bir toplumda nasıl kullanıldığıyla ilgili bir tümcedir. Yine de Profesör McFee bu çok aşınmış yolda, ilginç ayrıntılara işaret ederek bize yol gösteriyor... hasta çocuklarını öldüren kabile, yaşlı aile büyüklerini yiyen kabile, ve örneklerini böyle çoğaltırken, grup yaşamının veya evlada bağlılık nosyonunun Atlas Dağlarının göçebeleriyle Brezilya yağmur ormanlarında başka bir şey, uygar ülkelerde başka bir şey olduğu üzerine düşünmek için bir an bile duraksamıyor. Yaşlılarına onları yiyerek şeref bahsettiklerine inanan bir kabile mutlaka başka bir yerde onlara bir kulübe satın almayı yeğleyen başka bir kabile tarafından kınanacaktır ve Profesör McFee şeref kavramının iklim ve kültüre göre bu kadar değişik biçimlerde kendini göstermesine hiç şaşırılmayacaktır. Onun için daha şaşırtıcı olan şeref gibi kavramların kendilerini göstermesidir. Çünkü şeref dediğimiz nedir ki? Gurur, utanç, dostluk, cömertlik ve aşk nedir? Eğer onlar içgüdüyse, içgüdü nedir? Modern felsefenin egemen eğilimi, içgüdüyü, dürtülerimizi kökenlerine geri götürmeye çalışan düşünce silsilesinin başlangıcı olarak tahlil etmektir. Ama gerçekten özverili bir davranış dürtüsü için ne denebilir? Hobbes bunu öz saygısı diye yanıtlayabilir ama kendinden daha çok başka birini düşünmenin çekiciliği veya anlamı nedir? Daha çok nedir? Babasını yiyerek onurlandırmayı seçen bir vahşi, iyi bir vahşinin yapması gereken ahlaki seçimi yaptığına inanıyordur. Bu bazı eylemlerin diğerlerinden daha iyi olduğu duygusu nasıl oluşur? — daha yararlı, daha uygun, daha sevilen değil, basitçe ve anlamsızca daha iyi nasıl belirlenir? Kısacası iyi neden iyidir? Profesör McFee yalnızca değişik durumlarda değişik eylemlerin doğru ya da yanlış addedilmesinin zamandan ve mekândan bağımsız, anlaşılabilen ama adlandırılmayan iyiye neden olduğunu göstermeyi başarıyor. Adlandırılmayandır çünkü bizim erdemli dediğimiz şu veya bu

niteliğe değinmenin başka bir yolu değildir. Cesaret değildir, dürüstlük ya da sadakat veya nezaket değildir. İyiliğin

indirgenemez gerçekliği bir tür eylemde onun karşıtından daha örtülü değildir. 0, bu iki karşıt eylemin arasındaki ilişkinin varlığındadır. 0 düzenlenmiş karşılaştırmaların anlamıdır. (Durur.) Nokta.

(Müzik! Işıklar! Dorothy Moore — ta kendisi! ... 0 sırada, Dotty'nin plağından bir parça yatak odasında çalar. *DOTTY* şarkı söyleyip şarkıya göre mimikler yapar, *BONES* yatak odasından çıkarken kapının açılması sahneyi hareketlendirir. *GEORGE* da hole çıkar ve *BONES*'la karşılaşır. Müzik yüksek sesli olduğu için dediklerini duyamayız. *GEORGE*, *BONES*'i mutfak çıkışına götürür ve onunla birlikte çıkar. *DOTTY* sallanmaya ve mime devam eder; Şarkı "*Sentimental Journey*"dir [*Duygusal Yolculuk*].

Ölü *AKROBAT*, düştüğü yerededir. Ön kapı açılır ve *ARCHIE* girer ve kapıyı kapatır gibi kapının hemen önünde durur. Etrafı dinler. Etkileyici bir görünümü vardır, zarif bir giyim, yakasında orkide, uzun siyah bir ağızlıkta sigara ve bu ayrıntıların öngördüğü her şey. Çalışma odasının kapısını dikkatle açar. *SEKRETER* başını kaldırır. Ona başını sallar ama bundan bir sonuç çıkarmak mümkün değildir. *ARCHIE* vazgeçer, kapıyı kapatır. Sahne önüne gelir ve mutfak koridoruna bakar. Ön kapıya gider ve kapıyı sonuna kadar açar.

YEDİ AKROBAT sarı takımlar içinde *düzgün* adımlarla girer. Altısı yatak odasına girer, kapıyı *ARCHIE* onlara açar. *BİR AKROBAT* mutfak girişini gözlemek üzere sahne önüne gider. Yatak odasında, *DOTTY* akrobatlarla *ARCHIE*'nin girişine şaşırmış ama sevinmiştir. Cesedi kaldırmaya gelmişlerdir. Şarkı tüm sahneye egemen olmuştur. Başka hiçbir şey *işitilmez* ve onun temposu cesedi kaldırma işini etkiler, *DOTTY* parmak şıklatarak tempo tutar, sallanır ve alayı selamlar gibi hareket ederken *AKROBATLAR* ona hafifçe karşılık verirler. *AKROBATLAR* ile *DOTTY* arasında küçük, basit ve doğaçlama bir

koreografi gibidir. *ARCHIE* sahne önüne gider, bir sihir gösterecek olan bir sihirbaz gibidir. Cebinden mendile benzer küçük kare bir kumaş parçası

çıkartır, açar, açar, açar, büyük bir plastik torba oluncaya kadar açar. 1,70 m. boyundaki torbayı *İKİ AKROBAT'a verir. Bu ikisi kapının önünde torbanın ağzını açık tutarlar, "dans'ın doruk noktası olarak DÖRT AKROBAT cesedi torbaya fırlatır, torbanın ağzı kapanır, yatak odası kapısı kapanır, AKROBATLAR düzgün adım çıkarlar, ön kapı kapanır, ve şarkının son notasında, sahnede yalnızca ARCHIE ve DOTTY kalır.) Sahne kararır.*

BİRİNCİ PERDENİN SONU

İKİNCİPERDE

Yatak odası karanlıktır ama oradan hâlâ müzik sesi gelmektedir — Tahminen albümdeki bir sonraki parçadır. Sadece bir veya iki dakika geçmiştir.

BONES mutfak girişinde görünür. İyice doldurulmuş bir yemek arabasını iterek girer. Üstü örtülü bir tencere, buz kovaşında bir şişe şarap, iki bardak, iki tabak, iki kişilik her şey... iki kişilik çok şık bir sofradır.

GEORGE elinde dalgın bir ifadeyle kemirdiği birkaç marul yaprağı ve bir havuçla onu takip eder.

GEORGE: "Neye benziyor?" da ne demek? Uzun bacaklı bir tavşana benziyor.

(*Ama BONES, DOTTY'nin* şarkısını dinlerken daha çok *Sen Peter'in* korosunu işiten bir adamın tavrıyla durur...)

BONES: İşte bu oydu... 0 zaman söylediği şarkı buydu... Sesinin nasıl kısıldığını hatırlıyorum, Gözlerine dolan yaşları gördüm, hıçkırıklar göğsünü sarsıyordu... ve müzikal sahnelerinin bir numaralı hanımefendisinin üstüne perde bir daha asla açılmamak üzere inerken o korkunç kahkahaların yükselişini de hatırlıyorum. West-End gecelerinin bir sürü yıldızı var ama sadece tek bir Dorothy Moore'u vardı...

GEORGE: Evet, onu bu yönden kıskandığımı söylemeliyim. 0 kadar çok filozof yok ama onlardan ikisinin adı da George Moore. Ve bu diğerinin adının etkisini yok ediyor. Ama bu nedenle *Bilgi ve Beynin Kavramsal Sorunları* adlı kitabım ortalığı oldukça karıştıracaktı.

BONES: Eski formunu bulma şansı var mı, efendim?

GEORGE: Hâlâ bir yayıncı arıyorum. Denemelerimi de *Dil, Gerçek ve Tanrı* adı altında topladım. Bir Amerikalı yayıncı ilgilendi ama başlığı, "İnansan İyi Edersin!"e çevirmek ve kitabın editörü olmak kaydıyla... Karımın gramofon plaklarından daha az kârlı olacağını sanmam.

BONES: Mükemmel bir sanatçı, efendim. Sahneyi bıraktığı zaman çok etkilenmişim.

GEORGE: Ne yazık ki sanatçılığı bıraktığı zaman mükemmelliği de bıraktı.

BONES: Gerçekten, kişisel bir kayıptı.

GEORGE: Hemen hemen. Kendini bırakıverdi. Neden bilmiyorum.

BONES: *(Sonunda ona doğru yaklaşarak)* Bana açıklamak zorunda değilsiniz, efendim. Onun inatçı hayranlarından bir şey saklayamazsınız. Benim de sinir krizi geçiren bir kardeşim vardı. Korkunç bir şeydir. 0 baskı, bilirsiniz. Bir yıldız olmanın korkunç baskısı.

GEORGE: Kardeşiniz yıldız mıydı?

BONES: Hayır, kemik uzmanıydı. Ona Kemik Düzeltten Bones derlerdi. Her hasta bu konuda bir şaka yapmak zorunda hissederdi kendini. Bu şakalar sonunda delirtti onu. *(Yatak odası kapısına yaklaşmışlardır ama BONES birdenbire arabayı bırakır ve GEORGE'ü sahne önüne getirir. Dürüstçe.)* Biliyorsun, Dorothy, nazik bir yaratık, elinde tuttuğunda küçük kırılğan kemiklerini kadife gibi derisinin altından hissettiğin parlak gözlü küçük bir kuş gibi. Senin anlayacağın incinebilir. Baskı altında patlak verdi hiç kuşkusuz. Bunun üstesinden kolay gelemezsin. Daha sonra da etkisi yıllarca sürebilir. İçin için

varlığını sürdürür, taa ki bir gün — *Beng!* — belki de kişiliğine ters düşen bir şiddet eylemi gerçekleştirir. Demek istediğimi anlıyor musun? Geçici bilinç kaybı gibi bir şey. Ne yaptığını bilemeyecek durumdadır. (GEORGE'un *dirseğini yakalar.*) Ve bir yetkili, daha da iyisi ünlü bir psikiyatrist, uzman bir tanık bunu söylemesi için ayarlanır. Elbette, pahalıya mal olur ama olmayacak şey değil, beni anlıyor musun?

GEORGE: (*Kafası karışmış*) Anladığıma emin değilim.

BONES: Karın bana her şeyi senin açıklayabileceğini söyledi. Sen de olanlardan tümüyle sorumlu olduğunu söylüyorsun fakat—

GEORGE: Sen hâlâ orada mısın — tanrı aşkına, bir an için kendimi kaybettim, hepsi bu ve dizginleri elime aldım.

BONES: Gürültüden dolayı?

GEORGE: Kesinlikle.

BONES: Sence biraz aşırı bir tepki, değil mi?

GEORGE: Evet, evet, biraz.

BONES: Bana sökmez Wilfred. Bence onu korumaya çalışıyorsun.

GEORGE: Kimi korumaya çalışıyorum?

BONES: Bu oldukça anlaşılabilir. Bu güzel yaratığın başı dertteyken seyirci kalabilecek bir erkek var mı?

GEORGE: Siz biraz ileri gitmiyor musunuz? Önemli olan şu ki, evin sahibi benim ve evimde olan her şeyden benim sorumlu olmam gerekir.

BONES: Ev sahibi olmanın sorumluluğu bence bu şartlar altında işlenen bir suçu kapsayacak kadar genişletilemez.

GEORGE: Suç mu? Sen buna suç mu diyorsun?

BONES: *(Ateşlenerek)* Peki, sen ne diyorsun buna?

GEORGE: Bu küçük bir eğlenceydi. Sende hiç mizah duygusu yok mu, efendi?

BONES: *(Sersemlemiş)* Bilemiyorum, siz lanet filozoflar, hepiniz aynısınız, değil mi? Bir adam öldü ve siz bu kadar soğukkanlı olabiliyorsunuz. Karın gözyaşları içinde bana senin üstüne gitmemem için yalvardı ve doğrusu etkilenmediğimi söyleyemem—

GEORGE: Pardon, anlayamadım—

BONES: *(Kızgın)* Ama sen onu harcadın, aptal koca. Onu seninle evlenmeye iten neydi, bir bilebilsem. Daha iyi erkekler varken — kibar, güçlü, şefkatli, anlayışlı, duyarlı—

GEORGE: Birinin öldüğünü mü söyledin?

BONES: Yatak odasında taş gibi yatıyor.

GEORGE: Saçmalama.

BONES: Ceset yerde yatıyor!

GEORGE: *(Kapıya giderek)* Aklını kaybetmiş olmalısın.

BONES: Dokunma! — parmak izleri alınacak.

GEORGE: Eğer yerde bir ceset varsa, önce ben ayak izlerimi çıkarayım da üstüne görsün.

(Yatak odasının kapısını açar. Yatak odasında, hiç kimse görünmez. Karyolanın perdeleri yatağı örtmüştür. Belirsiz bir makine — dermatograf— kurulmuştur ve merceğiyle perdenin içini gözetler. Yatağın etrafına bazı kamera nıkları konmuş, karyolanın perdelerinin üstünde parlar. Tekvizyon bir kabloyla dermatografa bağlanmıştır. GEORGE kapı eşiğinde duraksar.)

ARCHIE: *(İçerden)*.. .Nefes al...

DOTTY: *(İçerden)*...Evet...

ARCHIE: İşte... nefes al.

DOTTY: Evet...

ARCHIE: ...ve işte...

DOTTY: Evet... evet...

(Bu sesler normal doktor — hasta ilişkisine uygundur. DOTTY az nefes alıyorsa bu olasılıkla steteskopun soğuk oluşundandır. Diğer yandan ARCHIE dermatograf ışıklarının alevi altında fazla ısınmıştır.)

ARCHIE: (İçerden) Özür dilerim...

(Archie'nin ceketi perdenin içinden atılır. GEORGE geri dönerek kapıyı kapatır.)

GEORGE: Şu anda tümüyle canlanmış.

(Bu buruk sözle, GEORGE çalışma odasına girer. BONES, yemek arabasıyla yatak odasına temkinli girer. Görünürde kimse yoktur. BONES duraklar. Archie'nin ayakkabılarından biri perdenin üstünden fırlatılır ve yere düşer. Sessizlik. İkinci ayakkabı fırlatılır, BONES'un ellerine düşer. Beklenen sesin gelmemesi üzerine ARCHIE başını kaldırır, perdenin üstünden bakar.)

ARCHIE: Ah! Günaydın!

(ARCHIE yataktan çıkmak için hamle yapar. Bu arada DOTTY yukardan bakar.)

DOTTY: Yemek ve Bones!

(ARCHIE ceketini yerden alır ve BONES bir uşakmış gibi BONES'a verir ve sonra kollarını giymek üzere hazırlanır.)

ARCHIE: (Ceketini giyerek) Çok teşekkür ederim. Orası bayağı sıcaktı. Işıklar, bilirsiniz.

DOTTY: Ne şeker şey, değil mi?

ARCHIE: Büyüleyici. Bayan Adıherneyse'ye ne oldu?

DOTTY: Hayır, hayır, bu Bones!

BONES: Müfettiş Bones, KY.

DOTTY: (*Kaybolur*) Pardon! İzninizle.

ARCHIE: Bones... ? Bones adında bir hastam vardı. Acaba akrabanız mı? Kemik uzmanıydı.

BONES: Kardeşim! ARCHIE: Vakayı gayet iyi hatırlıyorum. Soyadı sendromu. Benim ona tavsiyem karısının kızlık soyadı olan Foot'u alıp, yaşamına oradan devam etmesiydi.

BONES: Sizin tavsiyenize uydu ama talihsizlik eseri bu sefer de ayak ve nasır tedavisiyle ilgilendi. Şimdi Uxbridge'deki akıl hastanesinde.

ARCHIE: Ne ilginç, değil mi? Bunu mutlaka yazmalıyım. Soyadı sendromu, benim çocuğumdur, bilirsiniz.

BONES: Siz mi keşfettiniz?

ARCHIE: Ben buldum. Adım Jumper — işte kartım.

BONES: (*Kartı okur*) "Sir Archibald Jumper, MD, DFe1, DEd, HD, DKM, DPT (*Jimnastik*)...
Tüm bu harfler de ne?

ARCHIE: Ben tıp, felsefe, edebiyat ve hukuk doktoruyum, bunun yanında klinik psikoloji ve beden eğitimi, jimnastik diplomalarım var.

BONES: (Kartı geri vererek) Anlıyorum, Profesör Moore'un üniversitesinin Rektör Yardımcısısınız.

ARCHIE: İyi bir rekor sayılır, değil mi? Ve hâlâ iki metreden fazla atlayabiliyorum.

BONES: Yüksek atlama mı?

ARCHIE: Uzun atlama. Yine de, en büyük merakım trampelen.

BONES: Benimki genel olarak gösteri dünyası.

ARCHIE: Gerçek mi? Tabii bugünlerde pratikten çok teoriyle ilgileniyorum ama trampelen ilginizi çekiyorsa, benim çalıştırdığım küçük bir takımda boş bir yer var. Daha çok kendimizi eğlendirmek için birkaç küçük sosyal etkinliğe katılıyoruz.

BONES: Bir dakika, bir dakika! — Profesör McFee'ye ne oldu?

ARCHIE: Üzgünüm ama öldü.

BONES: Öldüğünü biliyorum ama—

ARCHIE: Şok edici bir trajedi. Tümüyle benim suçum.

BONES: Siz de mi, efendim?

ARCHIE: Evet, müfettiş.

BONES: Çok şövalyece, bayım ama korkarım yemezler. *(Perdeye doğru yüksek sesle seslenir.)*

Bayan Moore, bu safhada söyleyeceğiniz bir şey var mı?

DOTTY: *(Başı görünür.)* Üzgünüm?

BONES: Hepimiz üzgünüz — şekerim—

(DOTTY kaybolur.)

ARCHIE: Bir dakika. Bir hastamın gözünün korkutulmasına izin veremem.

BONES: *(Düşünceli)* Hasta mı?

ARCHIE: Evet. Gördüğün gibi dermatografik analiz yapıyordum.

BONES: *(Dermatografi işaret ederek)* Bu mu? Ne yapar bu?

ARCHIE: Deriyi, elektronik olarak inceler. Bu bir dermatografıdır. Derinin altındaki tüm rahatsızlıklar yüzeyde görünür ve biz onları bu şekilde öğreniriz.

BONES: Rahatsızlıklar mı? Ruhsal rahatsızlıklar?

ARCHIE: Onlarda.

BONES: (Yeni bir samimiyetle) Sir Jim—

ARCHIE: Archie—

BONES: Sir Archie, sizinle konuşabilir miyim, özel olarak?

ARCHIE: Ben de bunu önermek üzereydim. (Yatak odası kapısını açar.) Dışarı çıkalım mı?

(BONES hole çıkar.)

DOTTY: ... İşler o kadar kötü gitmiyor, sanırım. Ne demekse! (ARCHIE, BONES'u takip eder.

Yatak odasının ışıkları söner. ARCHIE ve BONES mutfak çıkışına doğru yürür.)

BONES: Bu seninle benim aramda kalacak, Sigmund. Sizin duygularınızı çok iyi anlıyorum.

Hangi centilmen böyle güzel, narin bir kadın söz konusuyken bir kenara çekilebilir—

ARCHIE: Sadede gelelim Müfettiş. Bayan Moore'un parti konukları için mütevazı bir akrobasi

gösterisi yaparken, Profesör McFee karanlıktan ateşlenen bir kurşunla öldürüldü.

Hepimiz onun vurulduğunu gördük ama hiçbirimiz kimin vurduğunu görmedi.

McFee'nin jimnastikçi arkadaşları dışında herkes onu vurmuş olabilir ve herkesin de onu vurmak için bir nedeni olabilir, ben dahil.

BONES: Sizin nedeniniz ne olabilir?

ARCHIE: Kim bilebilir ki? Belki de benim sadık takipçim, gizlice benim aleyhime dönmüş, raydan çıkmış ve Moore'un Mesih'inin havarisi olmaya karar vermiş olabilir mesela.

BONES: Pek inandırıcı bir neden değil.

ARCHIE: Adamına bağlı. Moore'un kendisi önemli değil. O bizim evcil imanı bütünüdür.

Onu ziyaretçilere cimnasyumdaki görkemli renkli camı gösterdiğimiz ruhla

gösteriyoruz. Ama McFee, felsefi ortodoksluğun öncüsüydü, eğer o efendilerine doğru

yola dönme çağrısında bulunsaydı, bu korkarım ama kafatasında bir deliğe yol açardı.

DOTTY: (Dışardan) Sevgilim!

ARCHIE: Ve tekrar söylüyorum, belki Dorothy'di. Ya da bir başkası. (Gülümser)

DOTTY: *(Dışardan}* Sevgilim!

BONES: Benim size tavsiyem, ona hemen bir avukat bulup getirin—

ARCHIE: Buna gerek kalmayacak. Ben Bayan Moore'un yasal vekiliyim.

BONES: İkincisi, ona uzman bir tanık bul — sinir krizi, korkunç baskı ve bir gün — beng! —

bilinç kaybı, hiçbir şey hatırlayamıyor. Onu kürsüye çıkar ve işin yarısı tamamdır. Diğer yarısında Kaçık Jock McFee hakkında bir şeyler bul. Eğer yargıç İskoç değilse üç yıl gözaltı ve mahkemenin sempatisiyle kurtarırısın.

ARCHIE: Nezaketine teşekkür ederim, Müfettiş ama mahkemede görünmek bile müvekkilim ve hastam için utanç verici olacaktır. Üç yıllık gözaltı bir insanın özgürlüğü için hiç de küçümsenmeyecek bir kısıtlamadır.

BONES: Tanrı aşkına, bir cinayet davasından söz ediyoruz.

ARCHIE: Sen ediyorsun. Benim aklımdaki ise, fazla çalışmanın getirdiği korkunç baskıdan bir sinir krizi geçiren McFee — bunun için tamamiyle kendimi suçluyorum — dün akşam burayı derin bir depresyon hali içinde terk etti ve parkta dolaşmaya çıktı, orada büyük bir plastik torbanın içine girerek kendini vurdu... (Sessizlik. BONES konuşmak için ağzını açar.) ... sabah erken saatlerde sağlıklı yaşam koşusuna çıkan bazı jimnastikçiler tarafından plastik bir torbanın içinde cesediyle birlikte bulunan şu notu bırakarak... (ARCHIE cebinden bir kağıt çıkarır.)

(Sessizlik. BONES konuşmak için ağzını açar...) İşte ölüm raporu. (ARCHIE başka bir kağıt çıkarır, BONES alır ve okur.)

BONES: Bu gerçek mi?

ARCHIE: (Ters) Elbette, gerçek. Ben yetkiliyim, sahtekar değil. (BONES belgeyi geri verir, ve hemen hemen hazırola geçerek)

BONES: Sir Archibald Bouncer—

ARCHIE: Jumper.

BONES: Sir Archibald Jumper, ne desem—

ARCHIE: Şimdi, senin usule uygun ve eskiye bağlı tavrından, büyük miktarda para tekliflerine kapalı olduğun yargısına varıyorum.

BONES: Ben bunu duymadım.

ARCHIE: Kesinlikle. Diğer yandan, senin kendini değeri anlaşılmamış bir adam olarak hissettiğini düşünüyorum. Diğer adamlar, daha genç, daha gösterişli adamlar öne çıktılar... müdürler... amirler... komiserler...

BONES: Bundan bir şey çıkabilir.

ARCHIE: Senin hırslarının Polis Kuvvetleriyle sınırlı kalmadığını tahmin edebiliyorum.

BONES: Oh?

ARCHIE: Müfettiş, benim yetkim çok geniş değil ama seçkindir. Size prestij, akranlarınızın saygısı ve yerel dükkan sahipleri önünde sınırsız kredi — önerebilirim. Kısacası İlahiyat Kürsüsü sizindir.

BONES: İlahiyat Kürsüsü mü?

ARCHIE: Şu anda İlahiyat Kürsüsü pek gözde olmayabilir ama profesörlük yine de dikkate değer bir payedir. Büyük bir olasılıkla önümüzdeki hafta başlarında Polis Kuvvetleri, Ordunun barışı koruyan etkinlikleri nedeniyle göstermelik bir güce dönüşecektir.

BONES: Anlıyorum ama o güne kadar ben yine de bilmek isterim, eğer McFee kendini plastik bir torbanın içinde vurduysa silah nerede?

ARCHIE: *(Hayranlıkla)* Gerçekten çok iyi düşündünüz! Bunu da göz önüne alarak size Mantık Kürsüsünü önerebilirim ama bu son teklifimdir.

BONES: Bu bir cinayet soruşturması ve adalet az veya çok yerine gelmeli.

ARCHIE: Sizin tutumunuzu esneklikten uzak bulduğumu söylemeliyim. McFee'yi vuranın Bayan Dotty olduğundan nasıl emin olabilirsiniz?

BONES: Böyle şeylerin kokusunu alırım.

ARCHIE: Dünyayı verseler, burundan gelen sezgilerine dayanan bir adama Mantık kürsüsünü veremem!

DOTTY: (*Dışardan*) İmdat!

(*BONES koşmak ister. ARCHIE onu tutar.*)

ARCHIE: Bir şey yok — yalnızca teşhircilik: biz psikiyatristlerin imdat çılığı dediği türden.

BONES: Ama imdat çılığıydı zaten.

ARCHIE: Herhalde anlatamadım. Her tür teşhircilik imdat çılığıdır, ama bunun gibi bir imdat çılığı sadece gösteriştir.

DOTTY:(*Dışardan*) Adam öldürüyorlar!

(*BONES hâlâ karanlıkta kalan yatak odasına dalar. ARCHIE saati' ne bakar ve mutfak çıkışından çıkar. Çalışma odasında GEORGE konuşmasına devam eder.*)

GEORGE: Ahlak felsefesi, bir şeye iyi ve başka bir şeye kötü dediğimizde ne demek istediğimizi belirleme çabasıdır. Ama her değer yargısı ahlak filozofunun çalışma konusu değildir. Dil, düşüncelerin sonsuzluğuna kabaca uygulanan sınırlı bir araçtır. Bu başarısızlığın hesaba katılması gereken bir sonucu da modern felsefenin "Bu iyi bir domuz sandviçidir." veya "Bedser" in atışı iyiydi" (SEKRETER, "*Bedser*" sözcüğünde kafasını kaldırır.) Bedser! — Tanrım. B—E—D—S—E—R. gibi tümceleri çözümleyerek kendini aptal durumuna düşürmesidir. Keza, bu iyi bir domuz sandviçidir demek, yalnızca domuz sandviçini sevenlerin kriterini uygulayanlar için bir beğeni değeri taşır. İyi sözcüğü gevrek, yağsız, etsiz ve domates sosuyla karıştırılmamış gibi özelliklere de indirgenebilir. Domuz sandviçini az pişmiş, yağlı ve bol ketçaplı seven

bir adam için bu kötü bir domuz sandviçi olacaktır. Verilen her örneği buna benzer bir çözümlenmeye tabi tutan bu üniversitenin de içinde esef verici bir biçimde yer aldığı modern ekol, iyilik veya kötülük belirten tüm tümcelerin davranışta olsun, domuz sandviçlerinde olsun gerçek veriler olmadığını, yalnızca duygu, lezzet ya da kazanılmış hak ifadeleri olduğuna kendini inandırmıştır. Fakat biz İyi Samaritan iyi davrandı dediğimizde onun davranışı hakkında dairesel bir ön yargıdan fazlasını ifade ediyoruz. Nazik, özverili ve doğru davrandığını söylemek istiyoruz. Ve eğer bizim nezaketi onaylayışımız sezgilere dayanmıyorsa nezaket kendi içinde iyi, kabalık kötüdür. Bir adam yoluna çıkan bir böceğin üstüne basmak üzereyse onu ezmeye ya da ezmemeye karar verebilir. Niye? Hangi süreç işlemektedir? Ve böceği görmeyip yalnızca çatırtısını duyan adamın kafasında oluşan hızlı, kör, bilinçsiz bağlantı nasıl oluşmaktadır?

(Bu konuşmanın sonuna doğru *ARCHIE* döner ve sessizce çalışma odasına girer.)

Karşılaştığı zaman iyiyi tanıma sezgisini reddeden bu okulun benim uzaktan çok takdir ettiğim, sezgisel mi değil mi bilmem ama ben aradığımda hiç yerinde bulunmayan sezgici filozof G.E. Moore'un *Prinsipa Ethice* kitabında temelini bulan öncü çalışmanın eseri olması ironiktir. Moore Tanrı'ya inanmıyordu ama bunu ona karşı kullanmayacağım — çünkü hüsnükuruntunun tüm biçimleri içinde hümanizm en büyük sempatiyi toplar — ve en azından iyiliğin bir gerçek olduğunda ve onu görünce tanıma bakkında ısrar etmesiyle, Moore, bir adamın iyi düşüncesinin ister Aziz Francis olsun ister Rektör Yardımcısı, bir başkasınınkinden daha anlamlı olmadığını itiraf etmek durumunda kaldıkları için üzülen ardıllarının icat ettiği ahlak çöküntüsünden kaçınmıştır.

(GEORGE, *ARCHIE*'yi fark ettiği için *ARCHIE* öne gelir.)

ARCHIE: İzinle, uygunsuz bir karşılaştırma olduğunu söyleyebilirim. Ben de hayvanları çok severim. (*PAT*'i eline alır.) Adı ne?

GEORGE: Pat.

ARCHIE: Pat!... ne güzel bir ad.

GEORGE: Cinsiyeti belirsiz bir kaplumbağa için iyi bir ad. Bir de bir yerlerde Thumper adında bir tavşanım var... Aklıma gelmişken seni Aziz Francis'le karşılaştırmak istememişim.

ARCHIE: Anlıyorum. Hitler, Stalin ya da Neron diyecektin... Tartışma her zaman çılgın bir diktatöre dayandırılır, yeni ahlakın *eductio ad absurdum'u* (saçmalığın kanıtı) ve sezgicilerin en büyük kozu da bu.

GEORGE: (Sesini yükselterek) Peki, neden olmasın? İnançlarımı absürlük noktasına getirdiğimde Tanrı'ya varıyorum —bu günlerde çok utanç verici görülse de. (*Sessizlik*) Bütün bildiğim, hiçbir şeyin yoktan yaratılamayacağı, benim ahlaki vicdanımın kabilemin kurallarından farklı olduğu, ve içimde bir mikroskobun görebileceğinden fazlası olduğu — ve bu nedenle ateizmin son kozu olan bu inanılmaz, tanımlanmaz ve kesinlikle aldatıcı Tanrı'yla kaderimi birleştiriyorum.

ARCHIE: Dini inançla ateizmin neden karşıt tutumlar olarak düşünüldüğünü hiçbir zaman anlayamadım.

GEORGE: Hiçbir zaman mı?

ARCHIE: Şu anda aklıma geldi.

GEORGE: Tanrı'ya inanmanın, Tanrı'nın varolmadığına inanmakla aynı şey olduğu mu aklına geldi?

ARCHIE: Dikkatli bakarsan, dinsel inanç ve tanrı tanımazlık sadece Tanrı konusunda birbirinden ayrılıyor, insan hakkında aynı görüşü paylaşıyorlar: İnsan, varoluşun en üstün biçimidir, görevleri ve hakları vardır, vesaire ve kaba olmaksızın nazik olmak daha iyidir. Arkasında esrarlı bir kutsallık olsa bile, bizim iyi ve kötü anlayışımız görünüşte kendi seçimimize bağlıdır ve seçmek, insana özgü bir olasılıktır. Gerçekten, insanlığın kaderinde tarihsel olarak adı kötüye çıkmış olan dini hezeyandır, ateizm değil.

GEORGE: Benim inancımın nesnesinin mevcut dinsel adetlerin Tanrısı olduğunu hiç sanmıyorum. Bir tanrı icat etmenin küstahlık olduğunu mu düşünüyorsun?

ARCHIE: Ne ilgisi var? Eğer yakalanırsa, senin hayatın da tehlikeye girer. (*Birden hatırlayarak*) Ah! Sana söyleyeceğim bir şey vardı! — McFee öldü!

GEORGE: Ne?

ARCHIE: Bu sabah, parkta kendini vurdu, plastik bir torbanın içinde.

GEORGE: Tanrım! Ama neden?

ARCHIE: Söylemesi güç. Her zaman çok düzenliydi.

GEORGE: Ama kendini vurmak için...

ARCHIE: Bazen ne kadar saldırgan olur, bilirsin... Hem dün gece kavga çıkardı — belki de Müfettiş sana bu konuyla ilgili soru...

GEORGE: Hayır...

ARCHIE: Tümüyle önemsiz bir konuydu. Edinburgh'u Güney'in Reykjavik'i olarak nitelendirmeme karşı çıktı. (GEORGE onu *dinlemez*.)

GEORGE: ... Hangi noktada umutsuzluğa kapıldı...? Ben, Mutlak'ı yadsımanın bütün manasının hayatı, mantıksız hayvanların mantıksız davranışına indirgemek olduğunu düşünmüştüm; öyle ki hiçbir şey o kadar önemli olmayacaktı—

ARCHIE: Korkarım, ölüm de buna dahildi... Bu ateizmin tanrı gerçeğine dayanamayanlar için bir tür koltuk değneği niyetine geliştirdiği ilginç bakış açılarından biri...

GEORGE: (*Hâlâ uzaklarda*) Merak ediyorum, acaba McFee ölümden korkuyor muydu? Eğer korkuyorduyorsa, korktuğu neydi acaba:

Cesedinin geçireceği kimyasal değişim değildi elbette. Sanırım, birçoğu gibi sadece ölmekten, bu fiziksel yok oluştan korktuğunu söyleyecekti. Ama benim korktuğum o değil — acının ne olduğunu biliriz hepimiz. Ben ölümden korkuyorum. (*Sessizlik*)

ARCHIE: Onun bildirgesi herkese dağıtıldığına göre, sempozyumun temeli olarak kalmalı.

GEORGE: Evet, tabii. Onun üstüne yazdığım makale için haftalar harcadım.

ARCHIE: İki dakikalık saygı duruşuyla başlayacağız. Bu bana benimkini hazırlama fırsatını verecektir.

GEORGE: Siz mi yanıtlayacaksınız?

ARCHIE: Bu kısa sürede başka kim hazırlanabilir bilmiyorum. Ben kürsüyü bırakacağım elbette ve benim yerimi alacak birini bulacağız. İyi bir namı olsun yeter, çok fazla felsefe bilmesi gerekmez. Duncan'ın anısına bir şeyler söylemesi yeterli.

GEORGE: Zavallı McFee... Ruhunun orada olacağını düşünmek istiyorum.

ARCHIE: Sadece materyalist düşüncenin orada doğru dürüst temsil edildiğinden emin olmak için gelebilir.

DOTTY: (*Dışardan*) Sevgilim!

(İki adam aynı anda, otomatik olarak karşılık verir ve ikisi aynı anda durur ve birbirine bakar.)

GEORGE&ARCHIE: O nasıl?

GEORGE: Ben nerden bileyim? Doktor sensin.

ARCHIE: Bu doğru.

(*ARCHIE çalışma odasından çıkar. GEORGE da onunla birlikte hole çıkar.*)

Onun bana açılmasını sağlamaya çalışıyorum, ama insan onun her şeyi anlattığından emin olamıyor, hatta anlattıklarının gerçek olduğundan da.

GEORGE: Ona ne olduğunu bilmiyorum. Kızgın damdaki kedi gibi ve odasından hiç çıkmıyor.
Bütün söylediği, yatakta kendini iyi hissettiği.

ARCHIE: Evet ama bunun bir nedeni olmalı.

GEORGE: (Onu *durdurarak, sinirli*) İçerde tam olarak ne yapıyorsun?

ARCHIE: Terapi farklı biçimlerde uygulanabilir.

GEORGE: Senin hâlâ uygulamalı hekimlik yaptığını bilmiyordum.

ARCHIE: Ah evet... biraz hukuk, biraz felsefe, biraz tıp, biraz da jimnastik... Birinden bir tutam, ötekenden bir nebze.

GEORGE: Onu muayene ettin mi?

ARCHIE: Ah, evet, elimi her yere sokmayı seviyorum. Anlamalısın, sevgili Moore, Dorothy'i muayene ederken artık avukat, filozof ya da jimnastikçi değilim. Ah, biliyorum sevgili dostum —sen benim Dorothy'i muayene ederken gözlerini çiçek gibi, dudaklarını yakut gibi gördüğümü, cildinin kadife gibi yumuşaklığını ve sıcaklığını hissettiğimi, sırtında ellerimi gezdirirken omzundan topuklarına bir deniz kıyısı gibi akan nefis hatlarıyla kendimden geçtiğimi düşünüyorsun — ah evet, aklımın armutları olgunlaşır olgunlaşmaz koparmaya takıldığını—

GEORGE: (Hırçın) Hayır, düşünmüyorum.

ARCHIE: Ama biz tıp adamları için, insan bedeni sadece kusurlu bir makinedir. Filozof ve elbette jimnastikçi olarak da bize görüldüğü gibi.

DOTTY: (Dışardan) Hazır...

(*ARCHIE, GEORGE'a* gülümser ve hızla yatak odasına girerken kapıyı arkasından kapar. Yatak odasının ışıkları yanar. Dermotograf ve ışıkları kaldırılmıştır. Yatak odası eski haline dönmüştür. *BONES* bir frak giymiş, başlık takmış ve yüzünü siyaha boyamıştır. Bir çöp kutusunu tamtam gibi kullanır.) *Siyah Güzellik mi?*

BONES: *Hayır, bir film.*

(BONES bir Afrikalı savaş çığlığı atar.)

DOTTY: Zulukasabaya döndü!?

BONES: Hayır, hayır. *(Vakarlı bir edayla birkaç adım atar.)*

DOTTY: Afrika Kraliçesi!

BONES: Buldun!

(DOTTY zevkle ciyaklar. ARCHIE odaya girmiş, BONES'un arkasında durmaktadır.)

ARCHIE: Çık... çık, Müfettiş. Şok oldum... çok şaşırdım.

BONES: Hayır — hayır — hayır — Ben yalnızca...

ARCHIE: Merkezde ne diyecekler?

BONES: Hayır — hayır — biz sadece...

ARCHIE: Lekesiz bir meslek hayatı için ne trajik bir son.

BONES: Hayır — lütfen!

ARCHIE: Umutsuzluğa kapılmayın. Bir anlaşmaya varabiliriz. *(Işıklar söner ve aynı anda çalışma odasını aydınlatır.)*

GEORGE: İnsan hangi boka inanacağını nasıl bilebilir? (SEKRETER son tümceyi yazmıştır.)

Hayır, hayır — (Fikrini *değiştirir.*) Tamam, tamam. *(Dikte ederek)* İnsanın neyi bildiğini bilmesi bu kadar zorken neye inanacağını nasıl bilebilir? Ben Tanrının varolduğunu bildiğimi iddia etmiyorum, yalnızca benim bilgim dışında varolduğunu iddia ediyorum. Ve ben bildiğimi iddia etmediğimi iddia ederken, gerçekten bilemiyorum ve Tanrı da bilemediğimi biliyor. *(Sessizlik.)* Ve buna karşın ne gökkuşaklarını ve yeni doğmuş bebeleri düşünürken ne de acının ve sevincin aşırılıklarında değilse de, oldukça önemsiz bir anda pusuya yatmış olarak —iki uzun yol kamyon şoförü arasındaki sinyal

alışverişinde Al karayolunda korkunç bir gecenin sulusepken kar yağışı altında — farların birden parlayan ışığında ne hayvan ne de uzun yol kamyon şoförlüğüyle ilgisi olmayan bir ortak alan oluşur — işte o zaman size söylüyorum, — şakacı bir papaz gibi görünsem de ben biliyorum, yeni paragraf. Matematikte limit eğrisi diye bilinen bir kavram vardır, bu eğri, sonsuz sayıda kenarı olan bir çokgenin limiti olarak tanımlanır. Örneğin ben hiç daire görmemişsem ve nasıl çizileceğini bilmiyorsa, dairelerin varlığını onları sayısız kenan olan düzgün çokgenler olarak düşünerek varsayamam. Öyle ki eski bir üç kuruş bozukluk, kenar sayısını sürekli katlarsam mükemmelliğe ulaşabilecek yamru yumru bir kusurlu daire olacaktır:

sonsuzda sonuç daha önce hiç görmediğim ve nasıl çizileceğini bilmediğim ve çokgenlerin varlığının mantıksal olarak ima ettiği bir daire olacaktır. Ve şimdi yinelersem, ne çokgenleri ve yeni doğmuş bebeleri düşünürken ne de acının ve sevincin aşırılıklarında varolmayan ama daha büyük bir olasılıkla oldukça önemsiz bir anda, limiti sonsuza giderken kusursuzluğa yaklaşan gündelik biçimin yaşamın ta kendisi olduğunu düşünürüm. Ve eğer ben bundan kuşkuya düşersem, kuşku duyma, soru sorma ve *düşünme* yeteneği bana eğrinin ta kendisi gibi gelir. Cogito ergo deus est [Düşünüyorum öyleyse tanrı var.]. (Sessizlik.) Akademik dünyada benim gülünç bir figür çizmem, karmaşık ve mantıksal bir tezi şaşırtıcı bir banallığın mistisizmine indirgeme yeteneğimden kaynaklanmıştır. McFee asla bu hataya düşmedi, saatin içindeki parçalarda esrar bularak kendini riske atmadı, hiç bela aramadı, sorumluluk yüklenmedi. Öldüğüne üzülüyorum ama neden yakınabilir ki? McFee zıpladı ve ardında bir boşluk dışında hiçbir şey bırakmadı. (Sessizlik.) Bir boşluk...

{Karanlıkta *DOTTY'nin* ahenkli kahkahası duyulur. *GEORGE* çalışma odasından dışarı adım attığında yatak odasının ışıkları yanar. *ARCHIE* ve *DOTTY* yemek arabasının başında oturmuş çok mükemmel bir öğle yemeği yerler. *BONES* gitmiştir.}

DOTTY: Patates püresi ile sosu çok avutucu bulduğumu söylemeliyim.

(GEORGE *kapıya vurmadan girer.*) GEORGE: Soruşturmanızı böldüğüm için özür dilerim—

(*Gözleriyle Müfettişi arar.* ARCHIE cebinden gümüş kaplı bir defterle, diğer cebinden gümüş bir kalem çıkarır.)

ARCHIE: Bu duygularınızın ilk kez ne zaman farkına vardınız?

DOTTY: (Neşeli) Bilmiyorum — Ben patates püresiyle sosu *her zaman* avutucu bulmuşumdur.

GEORGE: Müfettiş nerede?

ARCHIE: Soruşturma tamamlandı. Onu mu arıyordunuz?

GEORGE: Yoo, hayır... Aslında sizinle konuşmaya gelmişim, Mantık Kürsüsü ile ilgili.

(GEORGE *bu öğle yemeği partisi atmosferinden rahatsız olmuştur.* ARCHIE ve DOTTY'nin *hiçbir davranışı bunun olağandışı olduğunu düşündürmez. Onlar yemeye ve içmeye devam ederler.*)

ARCHIE: Evet?

GEORGE: Sanırım McFee'nin yerini alacak kişiyi düşünmek için pek zamanınız olmadı...

ARCHIE: Mantık Kürsüsüne yapılacak atama elbette büyük bir ciddiyetle düşünülmesi gereken bir konu. Biz her zaman mutlu bir takım olduk. Bu nedenle uyumlu ve biraz atlama yeteneği olan birini arayacağım.

GEORGE: Evet ama bana öyle geliyor ki, en kıdemli profesör olarak—

ARCHIE: Enyaşlı—

GEORGE: En uzun hizmet veren profesör—

ARCHIE: Ahevet.

GEORGE: Mantık geleneksel olarak en kıdemli kürsü kabul edilir...

ARCHIE: (*Duraksar.*) Evet, pekalâ, siz başvurunuzu yaptınız. Ama ben sizin Ahlak'ınız için endişeleniyorum...

GEORGE: Ben sizden ayrıcalık beklemiyorum—

ARCHIE: Hayır, hayır, Ahlak Kürsüsü demek istiyorum. Siz her zaman Ahlak Kürsüsü'ndeysiniz. O zaman Ahlak ne olacak?

GEORGE: Orada hiçbir çelişki yok. Benim ahlak felsefesi üstüne çalışmalarım hep mantık ilkelerine dayanmıştır ve Mantık Kürsüsü'nün kendisini insan ırkının etkinliklerine uydurmasının hiçbir zararı yok.

ARCHIE: Evet... evet... Ama görüyorsunuz, Mantık Kürsüsü burada felsefi sorgulamanın öncüsü sayılıyor. Sizin güçlü noktanıza gelince, nasıl söylesem, öğrencilerin çoğu sizin *Principa Ethica* adlı kitabın yazarı olduğunuz izlenimini taşıyor.

GEORGE: Ama o yıllar önce öldü.

ARCHIE: Zaten bu nedenle bu yanlışı bu kadar ciddiye alıyorum.

GEORGE: (*Duraksar.*) Anlıyorum. (*Kapıya yürür.*) Aklıma gelmişken, siz psikiyatristler, terapinin bu biçimine ne ad veriyorsunuz?

ARCHIE: Öğle yemeği. Sizin koltuk isteğinizi reddetme alışkanlığı edinmek istemiyorum ama oturmanızı rica edemeyeceğim. Bir psikiyatrist, itiraf dinlemede rahip gibidir.

DOTTY: *Ben* değilim.

ARCHIE: Mutlak gizlilik, mutlak güven.

DOTTY: Ben yapmadım. Senin yaptığını sandım.

GEORGE: Neden bahsediyor? Müfettiş nerede?

DOTTY: Gitti. Sade giyimli bir dedektifken hiç bu kadar değişen bir adam görmemiştim.

GEORGE: Plağını almadan mı?

DOTTY: Ah, doğru. Ona göndermeliyiz.

(*Ne olduğunu anlayamadığı bir şey, GEORGE'u rahatsız etmektedir. Banyoya doğru gezinir.*)

GEORGE: Onun... böyle... birdenbire gitmesine şaşırıdım.

(GEORGE *banyoya girer.*)

(*Dehşete düşmüş çıkar*) Tanrım!

(GEORGE *öfkeden titreyerek, bembeyaz girer.*)

Seni katil *orospu!*... Küvete biraz su koyman gerekirdi!

(*Ölü bir kırmızı balık tutmaktadır.*)

DOTTY: Ah canım... Üzgünüm. Unuttum.

GEORGE: Zavallı küçük Archie— (*kendini tutmaya çalışır*)

(ARCHIE *başını biraz kaldırır.*)

Bir oyun uğruna katledildi!

DOTTY: (*Öfkeli*) Katledilmek mi? Süslü benzetmelerle duygu sömürüsü yapma! Alt tarafı lanet bir kırmızı balıktı. Yediğin balıkların acı çekmediğini mi sanıyorsun?

GEORGE: Bir karıncayı ezme korkusuyla bahçeye çıkmayan keşiş vejetaryen olmak zorunda değildir... Arada ussal bir değeri olan usdışı bir fark var.

DOTTY: Çok zekice! Bulgularını İyi Yemek Kılavuzu gibi uygun bir yerde yayınlamalısn.
Seni lanet yalancı! — son metafizik egosantrik! Güneşin senin etrafında dönmediğine dair dört yüz yıllık haber bile beni seni hâlâ sarsıyordur!

GEORGE: Hepimiz hâlâ sarsılıyoruz. Kopernik bizim güvenimizi sarstı ve Einstein ezip parçaladı: çünkü eğer bir insan yüz santimetrenin her zaman bir metreye eşit olduğuna artık inanamıyorsa, Tanrının Cenneti ve Dünyayı yarattığı gibi göreceli olarak daha az kesin olan önermelerden nasıl emin olsun?

DOTTY: (Kuru) Pekâlâ, şimdi hepsi sona erdi. Biz şimdi artık Tanrı'nın evreninin merkezinde olmadığımız gibi, insanın imgesindeki ayak iziyle inayete bile ermedik... İnsan, ayın

üstünde, ayakları sağlam toprağa basıyor, bizi bütün olarak, bir bakışta görüyor, küçük — yerel... ve bizim tüm mutlaklarımız, varlığımızın koşulu olan kurallarımız iki ay adamına nasıl görünüyor acaba? Başka bir yerin yerel kostümleri gibi. Bu düşünce aşağıya doğru indiğinde insanlar artık inançlarını sürdüremeyecek... kırılma noktasına gelecekler, helal olmayan yemeklerin çiğnenmesi, komşuların öküzüne tamah etmek, komşuların karılarını tanımak, anaların ve babaların şerefine ayaklar altına alınması, putların önünde yaltaklanmalar, kırmızı balıkların öldürülmesi (*başını kaldırır, gözleri dolmuştur*) ve belki de daha fazlası olacaktır. Çünkü güvene dayanan gerçeklerin daha önce sınırları olmamıştı, çıkıp bu gerçeklerin nerede bittiğini göreceğimiz avantajlı bir gözlem kulesi de yoktu. (*Ve ağlar.*)

ARCHIE: (*Duraksar.*) Bu duyguların ne zaman farkına vardın?

DOTTY: Georgie...

(Ama *GEORGE* yanıtlamayacaktır ya da yanıtlamaz.)

GEORGE: (Yüzünü çevirir, öne çıkar, duygusuz.) *Koridorda bir arkadaşına rastlayan*

Wittgenstein, "Bana insanların güneşin dünyanın etrafında dönmesinin, dünyanın kendi etrafında dönmesinden daha doğal olduğunu düşünmesinin nedenini açıklayabilir misin?" der. Arkadaşı, "Açıkçası, güneş dünyanın etrafında dönüyor gibi görünüyor da ondan." der. Filozofda şöyle yanıtlar, "Peki, dünya kendi etrafında dönseydi nasıl görünecekti?"

ARCHIE: Bu koşullar altında bu konsültasyonu uygulamam mümkün değil! Bu durumda sen de bize katılabilirsin.

GEORGE: (*Uzaklaşır*) Hayır, teşekkür ederim.

ARCHIE: Katıl bize... Bu, her neyse, iyi haşlanmış.

DOTTY: (*Göz yaşları kuru intikam*) Bu haşlama değil. Güveç.

(GEORGE donar. Sessizlik. Zil sesi.)

GEORGE: Dorothy...

DOTTY: Kapıda biri var.

(Zili formalite icabı çalan ve anahtarıyla kapıyı açıp giren CROUCH'tur. Kapının önünde izinsiz girmek için adını duyurur: "Crouch!")

GEORGE: Dorothy... Sen öyle demek istemedin, değil mi...?

CROUCH: Merhaba! (Ön kapıyı arkasından kapatır. GEORGE birden döner ve hızla dışarı çıkarak çalışma odasına yürür. Holde CROUCH'un yanından geçer.) Özür dilerim, efendim...

GEORGE: (Hırçın *bağırır*.) Aklına her estiğinde çöp boşaltmaya geliyorsun!

(CROUCH hayretten konuşamaz. GEORGE çalışma odasına girer, kapıyı açık bırakır ve sandalyesine

yığılır. SEKRETER sabırlı ve temkinlidir. CROUCH çekingen girer.)

CROUCH: Çöp için gelmedim efendim.

GEORGE: Özür dilerim, Bay Crouch... Çok üzgünüm. Sinirlerim bozuktu. Çok berbat bir gün yaşadım.

(Kaplumbağa ile rahatlamaya çalışır.)

CROUCH: Sizi anlıyorum efendim. Benim de moralim bozuldu. Sizin moralinizin kötü olduğunu tahmin ederek, yapabileceğim bir şey var mı diye geldim... (GEORGE ona bakar.) Biliyorsunuz, onu oldukça iyi tanıyordum... bayağı dosttuk anlayacağınız.

GEORGE: Olayı biliyor musunuz?

CROUCH: Ben oradaydım, efendim. İçki servisi yapıyordum. Emin olun, şok oldum.

GEORGE: Onu kim öldürdü?

CROUCH: Kesin bir şey söyleyemem... bir beng sesi duydum ve başımı kaldırdığımda o yerde sürünüyordu... (*GEORGE ürperir.*)... ve Miss Moore orada duruyordu...

GEORGE: Şimdi onun içerde onu yediğini biliyor musun?

CROUCH: (*Duraksar.*) Yani — çiğ mi?

GEORGE: (Ters) Hayır, elbette değil! — pişmiş — sos ve patates püresiyle birlikte.

CROUCH: (*Duraksar.*) İyileştğini sanıyordum, efendim.

GEORGE: Sence bu olanlara gösterdiğim tepki fazla mı duygusal?

CROUCH: (*Kararlı*) Hayır, efendim. Bence bu polisin işi.

GEORGE: Evet! Hayır — Bana gülecekler... Burada bir polis vardı ama gitti.

CROUCH: Evet, efendim, çıkarken gördüm. Polis olduğunu tahmin ettim. Onları kimin çağırdığını merak ediyorsunuzdur herhalde, efendim.

GEORGE: Hayır, ben kendim telefon ettim.

CROUCH: Siz dürüst bir adamsınız, efendim. Bu şartlarda benim de isim vermeden telefon ettiğimi size söylemekte sakınca görmüyorum.

GEORGE: Sen de mi?... Şimdi her şey halloldu, o gitti. Bir hiç uğruna bir sürü gürültü. İşler biraz rayından çıkmış ama... Sizin tutuculuğunuza da şaştım doğrusu, Bay Crouch... Biraz şarap, kadınlar ve şarkı...

CROUCH: Evet, efendim. Elbette, asıl önemli olan, Profesör McFee'nin öldürülmesiydi.

(Uzun sessizlik. *CROUCH konuşurken, GEORGE hiç kıpırdamadan kör ve dilsiz oturmaya devam eder.*)

Aklıma gelmişken, efendim... (*Kaplumbağayı kaldırarak*) Fırsat bulmuşken söylememe alınmazsınız umarım, bildiğiniz gibi dairelerde hiçbir hayvan beslemeye izin yok. Bu küçük ahbapı görmezden gelebilirim ama bu sabah bir tavşan gördüm ve görevim

gereği — umarım üzerinde durmazsınız... (*Sessizlik*) Miss Moore buradan ayrılacak mı, efendim?

GEORGE: (Gözlerini *açarak*) Yatakta doktorla birlikte.

(*Kısa sessizlik. GEORGE kalkar ve yatak odasına gider. ARCHIE ve DOTTY sakın TV izlerler.*)

Büyük perde bize onların izlediklerini gösterir — Dotty'nin çıplak vücudunun kaydı.)

Crouch diyor ki — (Onların televizyon seyrettiklerini görüp biran geri çekilmiştir) — *Crouch diyor ki*—

(*ARCHIE ve DOTTY Ştşşş!* der ve ekranı seyretmeyi sürdürürler.)

(*İlerleyerek*) *Crouch diyor ki*—

(*Sonra GEORGE televizyonu ve çıplak vücudu görür. Duraklar: Belki de bu vücut ona tanıdık gelmiştir.*)

Neler oluyor?

ARCHIE: Dermatograf, biliyorsun. Derinin altındaki tüm rahatsızlıklar yüzeyde kendini gösteriyor, eğer onları okumayı öğrenirsek, *ve biz*—

GEORGE: (Birden ters bir tavırla televizyonu kapatır, büyük perde *boşkalır.*) Benim lanet olası bir aptal olduğumu mu sanıyorsunuz!

ARCHIE: Ne demek istiyorsun?

GEORGE: Sizin bu yaptıklarınız şey gibi görünüyor...

(*Sessizlik.*)

ARCHIE: Eğer biz dermatografik muayene yapıyor olsaydık ne yapıyor gibi görünecektik?

DOTTY: Ne oldu Georgie?

GEORGE: Dotty...

DOTTY: Archie'ye aldırma — ona ve olgun armutlarına!

GEORGE: Crouch, McFee'nin vurulduğunu söylüyor! — burada — dün gece — Dotty'nin yaptığını düşünüyor—

DOTTY: Ben Archie'nin yaptığını düşündüm. Sen yapmadın, değil mi Georgie? (*Çarşafı başına çeker.*)

GEORGE: Dorothy — saklanma — bu bir oyun değil. Crouch gördüğünü söylüyor — Tanrı aşkına — Ne yapacağımı bilmiyorum—

ARCHIE: Crouch neyi gördüğünü söylüyor, George?

GEORGE: Tam olarak görmemiş ama...

ARCHIE: Hemen hemen. Biz bir şey bilmiyoruz.

GEORGE: Kanıtlanması mümkün olmayan birçok şey bilirim ama kimse onları bilmediğimi söyleyemez. Sanırım zavallı Dotty'e bir şeyler olduğunu biliyorum ve onun bir şekilde McFee'yi öldürdüğünü, zavallı Thumper'ımı öldürdüğüne emin olduğum kadar eminim buna da.

DOTTY: Georgie... o yalnız bir şakaydı.

(*GEORGE* yatak odasını terk eder ve *ARCHIE* onu takip eder. Yatak odası kararır. İkisi de *CROUCH'un*, George'un masasında oturup daktilo edilmiş teksti okuyarak kıkır kıkır güldüğü çalışma odasına girerler.)

CROUCH: Aziz Sebastian korkudan öldü! — çok iyi! (*Sekretere, hayret uyandıracak şekilde*) tabii, tartışmadaki hata, sonsuz olarak geri dönen dizilerin ilk teriminin bölünemeyecek kadar küçük sayılar değil de sıfır olduğu düşünülse bile, ikinci terimi tanımlamada ilk problemin devam etmesidir. Çünkü ne kadar küçük olursa olsun sıfırdan büyük olmalıdır — benim bakış açımı anladın mı? Russell'in ilk noktasını yanıtlamış, bunu sana temin ederim — en küçük bayağı kesir sıfırdır — ama— (*GEORGE* arkadan *CROUCH'un elindeki kağıdı çeker ve konuşurken inceler.*)

GEORGE: Evet ama sen benim esas noktamı kaçırmışsın. İlk terimi sıfır olarak kabul edince — ki bu Tanrı'dır — ikinci terim için endişelenmeye gerek kalmıyor. Onun ikinci olması yeterlidir. Anlıyor musun?

CROUCH: *(Alçakgönüllülükle)* Siz haklısınızdır, efendim. Yani bu benim için yalnızca bir hobi.

ARCHIE: *(Öne gelerek)* Bay Crouch!

CROUCH: *Oh, iyi günler, sayın Rektör Yardımcısı, efendim... (Durum: CROUCH ve ARCHIE konuşarak çalışma odasının dışındaki hole çıkarlar. GEORGE metnini gözden geçirir. SEKRETER hâlâ kalem ve bloknotuyla hazır bir gözlemcidir. Hole çıktıklarında ARCHIE çalışma odasının kapısını kapatır.)*

ARCHIE: Sizin bir tür filozof olduğunuzu görüyorum, Bay Crouch.

CROUCH: Ben böyle diyemem efendim — Benimki yalnızca biraz — biraz kitap, biraz gevezelik, hepsi bu...

ARCHIE: Akademik hayat bu değil mi? Kılavuzunuz kimdir?

CROUCH: O, Profesör McFee'ydi.

ARCHIE: Gerçekten mi?

CROUCH: Çok korkunç bir şeydi, ölümü. Tüm hayatı, kuşkusuz size de anlatmıştır, bir krizden geçiyordu.

ARCHIE: Evet...?

CROUCH: Ayın üstünde kavga eden astronotlar sonunda ona saf değiştirtti, efendim. Henry, dedi bana, Henry, ben felsefi saygınlığı toplumsal yaşamda yeni pragmatizme verdim. Faydacılığın burada ve Ayda birçok rahatsız edici örnekleri görüldü. Duncan, dedim, Duncan, kendini bırakma, seni alt etmelerine izin verme, bir bira daha iç. Ama o sürekli Antarktika'nın çorak topraklarında arkadaşlarına küçücük bir hayatta kalma şansı verebilmek için kendini feda eden Kaptan Oates'a dönüyordu... Henry, dedi bana, onu

bunu yapmaya iten neydi? — çadırdan çıktı ve kendini tipinin kollarına attı. Eğer özveri bir olasılıksa, dedi, benim savunduğum düşünce hapı yutmuştur... Duncan, dedim, Duncan, bunun için endişelenme. Bu astronot en az yirmi yıl yer. Evet, dedi, belki, ama çıktığında, ancak yirmi yıl önde olduğunu fark edecek. Ben geleceği gördüm, Henry, dedi, gelecek sapsarı.

ARCHIE: (*Sessizlik*) Onun yakın dostu olmalısın.

(*Bu andan başlayarak gelecek konuşmalar sırasında sahnede hareket eden tek kişi*

SEKRETER'dir. Kalkar. Paltosunu dolaptan alır. Öğle yemeği için çıkacaktır. Bir saat çalmış olabilir.)

CROUCH: Buraya sevgilisini almaya gelirdi.

ARCHIE: Sevgilisi mi?

CROUCH: Her zaman biraz erken gelirdi. Profesör Moore kızı biraz geç bırakırdı.

ARCHIE: Profesör Moore mu?

CROUCH: Bu yüzden benimle geçirirdi zamanını... Onunla küçük sohbetlerimizi arayacağım.

Kız için de trajik olmuştur. İşine devam ettiğini görüyorum, kendini işle oyalıyor, tek çare bu ama üç yıllık gizli bir nişanlılıktan sonra oldukça güç olmalı.

ARCHIE: Evet ama neden gizli?

CROUCH: Karısının kızdan haberi vardı ama kızın onun evli olduğundan haberi yoktu. Ona söylemeye korkuyordu, zavallı Duncan. Artık buraya hiç gelmeyecekti.

ARCHIE: O neden?

CROUCH: Açıkçası ona itiraf edecek ve her şeyin bittiğini söyleyecekti — yani manastıra gireceğini.

ARCHIE: Anlıyorum.

CROUCH: Ve şimdi o öldü.

(*SEKRETER* çantasını sert bir sesle kapatır.)

ARCHIE: Mantık için acı bir kayıp, Bay Crouch.

CROUCH: (*Başını sallar.*) Buna bir anlam veremiyorum. Siz ne dersiniz, efendim?

ARCHIE: Biz filozoflar için gerçek, her zaman geçici bir yargıdır. McFee'yi kimin vurduğunu hiçbir zaman bilemeyeceğiz. Polisiye romanların tersine hayat asla bir sonucu garanti etmez. Böyle bir sonuç olsa bile insan nasıl emin olabilir ki?

CROUCH: Evet, yani, ben yalnızca kapıcıyım ama sonuçta biri onu vurdu, ve—

ARCHIE: Kapıcı mı? Ben de benim yürüttüğüm küçük bir sempozyumu yönetmek için bir bina yöneticisi arıyordum. Bu akşam işin var mı?

CROUCH: Ben mi? Ama benim gerekli niteliklerim yok.

ARCHIE: Ben onları sana veririm. İlahiyat seni ilgilendiriyor mu? (ARCHIE ve CROUCH ön kapıya doğru yürürler. Sirtında parlak bir kan lekesi bulunan beyaz mantosunu giyen SEKRETER de çıkmak üzeredir. GEORGE onun sırtındaki ve yerdeki kan lekesini görür. Kanın dolabın üstüriden gelmesi gerektiğini anlar. Masanın veya sandalyenin üstüne çıkması gerekir. Elinde tuttuğu Pat'i yere koyar ve dolabın üstüne bakmak için tırmanır ve görünmeyen derinliklerden hedefi şaşırarak okla okun saplandığı Thumper'ı çıkartır. Müzik devam eder. Okla Thumper'ı kaldıran GEORGE, yüzünü Thumper'a yaslar. Tek bir hıçkırık. Bir adım geriler ve aşağı karççççç'. Yanlışıklıkla Pat'in üstüne basmıştır. Bir ayağı masanın diğer ayağı Pat'in üstünde olan GEORGE yere bakar ve sonra başını kaldırarak çığlık atar, "Dotty! İmdat! Cinayet!" GEORGE yere düşer. Başlangıçta dekoru ortaya çıkartan süreç bu kez tersine işlemeye başlar. Onun son hıçkırıkları, Koda'nın başlangıcında büyüyerek tekrarlanır.)

İKİNCİ PERDENİN SONU

KODA

Sempozyum — tuhaf bir rüya görünümündedir. *CROUCH*, Başkandır.

ARCHIE bir yanda durur.

ÜÇ MÜBAŞİR (*AKROBAT*) *CROUCH'un* yükseltilmiş platformunun önünde otururlar. Sarı

cübbe giymişlerdir. Renkli cam slaytlar başlangıçta içerdedir ve orada kalırlar.

Hıçkırıklar diner. *GEORGE* hareketsiz yatar.

CROUCH: Evet, baylar, yaklaşık iki dakikalık saygı duruşu sona erdi. Açılış konuşmalarımızla

devam etmemiz gerektiğini düşünüyorum — "İnsan — iyi ya da kötü mü, yoksa ne iyi

ne kötü mü?" Sir Archibald Jumper.

MÜBAŞİR: Sir Archibald Jumper'ı çağırınız!

YANKI: Sir Archibald Jumper'ı çağırınız!

(*GEORGE yüzükoyun yatmaya devam eder. Archie için büyük bir alkış, gerçekçi olmayan biçimde kesilir.*)

ARCHIE: Bay Crouch, hanımefendiler ve beyefendiler. İnsan — iyi veya kötü mü, yoksa ne iyi

ne kötü mü? Gerçekte, eğer ay deli sürü içgüdü, Tanrı baba sonuç mu? — başka bir

noktayı ele alırsak: *Eğer katiller hazırsa, örneğin günah farklı mı ya da yasaklanmış*

iyilik mi? — üçüncü olarak gökyüzünün dışında rastgele atom denemeleri, ne de

evrendeki kötü alışkanlıklar, birinin adını vermek gerekirse — dördüncü olarak: Eğer

gerekli varlık yoksa, Voltaire'in dediği gibi yaratanın anası, eğer türlerin kökeninden

farklı olarak Darwin'den söz etmezsek — özetlersek. Süper, doğal ve seksüel, o halde

düşünüyoruz öyleyse bazen Descartes'in dediği gibi, ve biz kimiz? Teşekkür ederim.

(Alkış. *MÜBAŞİRLER* puan kartlarını kaldırır: 9.7— 9.9 — 9.8.) *Kaptan Scott'u*

çağırın! (Yankı, yankı ve bir *ASTRONOT* müzikle birlikte yüzerek gelir.)

CROUCH: Kaç tanık çağırmanız istiyorsunuz, Sir Archie?

ARCHIE: Üç, Bay Başkan ve bir şarkıyla dans da sunacağım.

CROUCH: Çok iyi.

ARCHIE: Siz Kaptan Scott'sunuz, değil mi? ikamet adresi olmayan astronot.

SCOTT: (Guluk)

CROUCH: Bu evet mi, hayır mı?

ARCHIE: Ben soracağım, Bay Crouch. Bu evet mi, hayır mıydı?

SCOTT: (Guluk)

ARCHIE: Evet.

CROUCH: Şu ana kadar bizim bildiğimiz kadarıyla. Devam edin.

ARCHIE: Kaptan Scott, Kaptan Oates'la birlikte kendinizi ayda bulduğunuz geçen perşembeyi hatırlamaya çalışın. Oradan yeni geldiniz. Kaptan Oates dönmedi ve gecikmiş kabul edilmeli. Şimdi, sizin merdiveni çekmeniz, kültürü, çevresi ve elbette tarihi olmayan daha önceki spekülasyonları anlamsız kılan yeni bulunmuş bir araf ülkesi, ağaçsız bir Cennetteki duruma karşı doğal bir tepki değil miydi? Kendi sözlerinizle anlatır mısınız?

SCOTT: (Guluk)

ARCHIE: Teşekkür ederim.

(Müzik. SCOTT yüzerek çıkar.)

CROUCH: Sir Archie, bunların hepsi bu şekilde mi gelip gidecek?

ARCHIE: Çoğunlukla, Bay Crouch. Bir sonraki sallanacak. Lord Greystoke'u çağırın!

MÜBAŞİR: Lord Greystoke'u çağırın!

YANKI: Lord Greystoke'u çağırın!

(TARZAN uluyarak ve ipten sallanarak girer.)

ARCHIE: Lord Greystoke'sunuz, değil mi?

GREYSTOKE: Evet.

ARCHIE: Gereksiz gibi görünebilir ama sanırım, babanız ilk Lord Greystoke ve hamile eşi
Leydi Alice Batı Afrika sahilinde gemide giderlerken, isyan eden gemi personeli
tarafından ormanda ölmeye terk edildiler ve sizin doğumunuzdan kısa bir süre sonra da
sizi maymunlar tarafından büyütölmek üzere bırakarak terki diyar eylediler. Diğer bir
deyişle siz, Tarzan'sınız.

GREYSTOKE: Bu, doğru.

CROUCH: Bütün bunların sizi bir yere götüreceğini umuyorum, Sir *Archie*?

ARCHIE: Elbette, Bay Crouch. Lord Greystoke'u, bize bildiğimiz ahlaki değerlerin insan
tabiatının işaretleri mi, yoksa uygarlığın ürünleri mi olduğunu anlatabilecek durumda
olan tek kişi olduğu için çağırdım.

CROUCH: Ama o bir roman kahramam değil mi?

ARCHIE: Bunu ona soracağım, Bay Crouch.

CROUCH: Sorun. Onun kitaptan çıktığına eminim.

ARCHIE: Lord Greystoke, sizin bir kitaptan çıktığımız iddia edildi.

GREYSTOKE: Bu doğru.

CROUCH: Ve bu kitabın yazarı bir romancıydı, öyle değil mi?

GREYSTKOE: Ben onu birinin biyografisini yazmış biri olarak gördüm.

ARCHIE: Bundan daha iyi anlatamazdınız.

CROUCH: O sizin yaratıcımız, değil miydi?

ARCHIE: Bay Crouch, bu ucuz bir anlam kargaşalığı—

CROUCH: Eğer o gerçek bir insansa ben de Canterbury Başpiskoposu'yum.

ARCHIE: Bu inanılmaz bir iddia. Bir sonraki tanışım olarak Canterbury Başpiskoposu'nu çağırıyorum.

(*BAŞPİSKOPOS tören alayı ile glrerken TARZAN ipte sallanarak gözden kaybolur.*

Başpiskopos, *BONES* tarafından canlandırılabilir. *BAŞPİSKOPOS'un* girişi müzik eşliğinde olur. Taç giyme töreni için giyinmiş gibidir. Sahnenin önünde seyirciye doğru ayakta pozisyon alan sarılar giymiş iki rahip (*AKROBAT*) eşliğinde girer. *GEORGE* ayağa kalkar ve onu kutsayan *CLEGTHORPE'a* bakar.)

MÜBAŞİR: (BAŞPİSKOPOS'a) kitabı sağ elinize alınız ve kartın üstünde yazılanları okuyunuz.

BAŞPİSKOPOS: Dokuz.

ARCHIE: Siz Samuel Clegthorpe'sunuz, Canterbury Başpiskoposu.

BAŞPİSKOPOS: Günahlarım yüzünden. ,

CROUCH: Bununla ne demek istedi?

ARCHIE: Sanırım, kabinede bir koltuk bekliyordu efendim... Majesteleri, buraya insanın iyiliği, kötülüğü ya da ne iyi ne kötü oluşunu tartışmak üzere toplanmış bulunuyoruz. İngiltere Kilisesi'nin bir numaralı rahibi olarak, kuşkusuz bu konu hakkında derinliğine düşünmüşsünüzdür.

CLEGTHORPE: Doğrusu yakın zamana kadar ben esas olarak havadaki kuşlar ve karadaki canavarlarla ilgileniyordum — kargalar, porsuklar, tavşanlar ve bunun gibi.

ARCHIE: Pekâlâ. Ama eminim ki karada büyük bir belirsizlik olduğunun farkındasınızdır.

Toprak ayağımızın altından kayıyor. Halk sizin yol göstermenizi bekliyor.

CLEGTHORPE: Evet. Rahiplerim onları dağıtmak için gözyaşartıcı gaz kullanmak zorunda kaldılar. Bence Hükümet çok hızlı gidiyor. (RAHİPLER dönüp ona bakarlar.)

ARCHIE: Doğrusu bu işi Hükümete bırakmak en iyisi.

CLEGTHORPE: "Bize İsa'nın karını ver. Bize İsa'nın bedeninden yapılan ekmeği ver" diye
bağırıyorlardı—

ARCHIE: Bu pek de akılcı bir talep sayılmaz.

CLEGTHORPE: Hiçbir yere gitmeyecekler!... İnsana olan inancımız, insanın inançlarına yer
aydırmamıza...? (MÜBAŞİRLER *arkasında durur.*)

ARCHIE: Başpiskoposum, kedi şimdiden atladı.

(MÜBAŞİRLER, CLEGTHORPE'ü *kaldırırlar.*) CLEGTHORPE: Ve daha da önemli bir soru
var...

(RAHİPLER *piramite katılmak üzere ters takla atarak sahnenin ortasına gelirler.*) ARCHIE:

Başka sorum yok! CLEGTHORPE: Yalnızca sürümün Lambeth'daki bahçemde
ağlamasını görmek hoşuma gitmiyor diyecektim. ARCHIE: (Sert) Sevgili Lord
Başpiskopos, ben en son Lambeth'a geldiğimde bahçenizde çok güzel çilekler
görmüştüm — Bana biraz göndermenizi rica edecektim. CLEGTHORPE: Peki, tamam
ama durumumu takdir edersiniz her halde — şimdi Canterbury Başpiskoposu olduğuma
göre— ARCHIE: Beni bu polis ajanından kurtaracak kimse yok mu?

(*Bir silah sesi müziği durdurur ve CLEGTHORPE'ü öldürür.*)

CLEGTHORPE: *George!*

GEORGE: *Dotty!*

(Işık değişir — DOTTY'nin girişi için)

ARCHIE: *Dotty Moore'ü çağırın!*

(Her şey birden canlanıp hayat kazanır: Yüksek perdeden müzik AKROBATLAR'ı yere indirir.

Perde yıldızlı parlak bir gökyüzüne dönüşür. Müzik "Sentimental Journey" in giriş
müziğidir. DOTTY,

girişini hilal biçimindeki parlak ayın üstünde yapar... AKROBATLAR da dansçılardır.)

AKROBATLAR: (Şarkı söyleyerek) *Dotty Moore'u çağırın, Dotty Moore'u çağırın, Dotty Moore'u çağırın.*

DOTTY: (*Şarkı söyler*) Beni mi çağırdınız? Neden sorabilir miyim? Rüya mı bu gördüğüm, ben ben miyim? Bana nerede duracağımı söyleyin Anlatayım size hayat felsefemi. İşte benim tutarlı teorim İki kere iki eder dört kabaca Beyler, işte budur yerim, Dorothy Moore'dur benim adım. Erkekler yer ayırtır gelmeden Bilemezsin nedir denemeden Kimi fena değil, kimi cennetten İlgisiz değil hiçbiri allahtan Nasıl inanabilirim cennete? Yalnız uyak yapar minnete! Çaldıkça kemanlar Götürür beni geçmişe Şarkı söylemesini bildiğim o mutlu günlere Bir ezgiyi tutturabilirdim Herkesin beni terk ettiği o geceye kadar—

GEORGE: (Bağırır) Kes artık!!! (*Her şey donar.*)

Hatırı sayılır sayıda güya akıllı insan, sağduyu onlara Tanrı bilgisini verdiği halde güya akıllı bir diğer grup insan tarafından şaşırtılarak bilginin ancak doğru ve yanlış olarak gösterilebilecek, Bristol treni Paddington'dan ayrıldı gibi konularda bir olasılık olduğunu söylüyorlar. Aşırı durumlarda bazıları Bristol treninin Paddington'dan bir gün önce ayrıldığını bile itiraf etmiyor — kötü niyetli bir rapor veya toplu bellek kaybı olabilir — bir gün sonra oradan ayrılacağını da itiraf etmiyorlar — hiçbir şey kesin olmadığı için — ve ancak eğer onlar tren ayrılırken bilfiil oradaysalar bugün için böyle olduğunu kabul ediyorlar. Ve tüm gözlemlenebilen olayların trenin Paddington'dan ayrılması gibi değerlendirilebileceğini söylüyorlar. Aynı insanlar hayatın ölümden güzel, sevginin nefretten iyi ve onların lanet cimnasyumlarının doğu penceresinde parlayan ışığın çürüten bir cesetten daha güzel olduğunu bilmek istemiyorlar! — Size sunduğum delillerin ışığında, sayın jüri üyeleri, Zenon, St. Thomas Augustine, Jesus Moore ve gökkuşağı kadar masum olan benim eski dostum Herr Thumper'ı tanık olarak dikkate almanızı isteyeceğim.

ARCHIE: Umutsuzluğa düşmeyin — İnsanların büyük bir kısmı hayatlarının büyük bir bölümünde mutludur, açtan çok tok vardır, hastadan çok sağlığı yerinde olan, ölerden çok tedavi gören, ölmekte olanların sayısı ölülerinkine yaklaşıyor ve hırsızların biri başışlanmıştı. Cehennemın çanları çalsa da, herkesin keyfi tıkırında — dünyanın yarısı kendisiyle barış içinde ve diğer yarısı da keza, boş alanlar henüz kirletilmemiştir, milyonlarca çocuk mahrumiyet çekmeden büyüyor, milyonlarca çocuk mahrumiyet içinde ama kötü muamele görmeden büyüyor ve milyonlarcası mahrumiyet içinde kötü muamele görürken yine de büyüyor. Hiçbir kahkaha kederli değil. Birçok gözyaşı neşe doludur. Mezar başında ölü kaldırıcı, şapkasını çıkarır ve matem tutanların en güzelini gebe bırakır. Bam, bam, teşekkürler Sam. (*Işık azalır, yalnızca DOTTY'nin üstündeki spot yanar.*)

DOTTY: (*Müziksiz söyler*) Hoşça kal, aptal güzel Ay. Sahne *Kararır*.